

Tullirikostorjunnan vuosikirja 2009

TULLI
• TULLI •
CUSTOMS

Sisältö

Pääkirjoitus	3
Rikostorjuntaa Itäisessä tullipiirissä	4
Ilmitulleet rikokset ja tutkinnan vaikuttavuus	5
Talousrikokset	6
Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet	16
Lääke- ja dopingrikokset	23
Muut rikokset	26
Kansainvälinen toiminta	29

Vastaava päätoimittaja

Esko Hirvonen

Päätoimittaja

Esa Annala

Toimitussihteeri

Marjut From

Toimitus

Anne Bauer
Anu Jaakkola
Petri Hiironen
Jari Korjus
Tarja Koskenlaakso
Marianne Kyber
Marko Laitinen
Jussi Leppälä

Jyrki Linna
Harri Linnavuori
Mika Lopmeri
Petri Lounatmaa
Mika Pitkänen
Ahti Pylkkänen
Lasse Ryyttäri
Saila Soini

Kuvat

Yhteistyökumppanit
Risto Silvola

Painopaikka

Vammalan kirjapaino 2010

Pääkirjoitus

Laki poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta tuli voimaan vuoden 2010 alusta. Uudella lailla korvataan PTR-yhteistointia koskenut asetus vuodelta 2001. Laki antaa uuden ja selkeän oikeudellisen pohjan Suomen lainvalvontaviranomaisten pitkät perinteet omaavalle ja kansainvälisestikin tunnustetulle yhteistyölle.

Lailla ei muuteta PTR-viranomaisten päävastuualueita, vaan sillä parannetaan entisestään lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä erityisesti rikostorjunnassa sekä lisätään myös mahdollisuuksia suorittaa toiselle PTR-viranomaiselle kuuluvia rikostorjuntatehtäviä tämän puolesta. Lailla ei anneta kuitenkaan viranomaisille uusia toimivaltuuksia muutoin kuin yhteistoiminnassa tapahtuvaan tiedonhankintaan, tutkintaan ja rikostiedusteluun liittyen.

PTR-viranomaisten jatkuvasti syventyvä yhteistyö on edellyttänyt, että uudenlaisista yhteistyömuodoista säädetään lailla. Niinpä uudessa PTR-laissa on säännökset myös yhteisistä tiedustelu- ja analyysitoiminnoista sekä yhteisistä tietokannoista. Samalla kansallisesti säädettiin ensimmäistä kertaa valvotusta läpilaskusta ja lainvalvontaviranomaisten mahdollisuudesta muodostaa kansallisia tiedonhankinta- ja tutkintaryhmiä. Uusi laki sisältää myös valvontayhteistyön koskien yleistä järjestystä ja turvallisuutta, tavaroiden maahantuontia ja maastavientiä sekä henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa.

PTR-viranomaiset tulevat lain mukaan myös neuvottelemaan ja sopimaan kansainvälisestä lainvalvontayhteistyöstä siten, että Suomella olisi yhteiset kannat eri foorumeilla rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi.

PTR-yhteistyön johtoajatuksena on aina ollut eri viranomaisten erityisosaamisen hyödyntäminen lainvalvontatyössä. Yhteistyö on historiassa osoittautunut toimivammaksi ratkaisuksi kuin viranomaisten toimivaltojen keskittäminen ja uusien organisaatioiden perustaminen, mistä muualta Euroopasta on suullisiakin esimerkkejä.

Uusi PTR-laki takaa, että tulevaisuudessakin lainvalvonta on Suomessa tehokasta ja pystymme tuloksellisesti torjumaan kansainväliseen rikollisuuteen liittyviä uhkia.

*Esko Hirvonen
Tutkintapäällikkö*

Rikostorjuntaa tullipiireissä

Itäinen tullipiiri ulottuu maantieteellisesti Kotkasta itärajalle ja pohjoisessa Iisalmeen ja Joensuuhun, joka on Itäisen tullipiirin suurin kaupunki. Tullipiirin alueella asuu vajaat miljoona asukasta. Tunnusomaista tullipiirille on Suomen ja Venäjän rajan ja samalla Euroopan unionin ulkorajan läheisyys, kauttakuluttavaran tullivarastointiin liittyvä liiketoiminta ja mittava läpikulkuliikenne.

Tullipiirin toimipaikkaverkosta on merkittävästi supistettu 2000-luvulla. Savonlinnan, Iisalmen, Mikkelin, Varkauden ja Joensuun toimipaikat on lakkautettu. Vapautunutta resurssia on siirretty rajatoimipaikoille sekä liikkuviin ryhmiin. Kouvolan, Kuopion ja Mustolan tullauskuskeskukset ovat tullipiirin viimeiset sisämaan tullitoimipaikat.

Ympäri vuorokautisesti avoinna olevilla Niiralan, Imatran, Nuijamaan ja Vaalimaan rajanylityspaikoilla tapahtuu tullipiirin keskeisimmät toiminnot. Viime vuonna näiden rajatoimipaikkojen kautta kulki 610 000 rekkaa ja yli 3 miljoonaa muuta ajoneuvoa. Merkittävimmän rajanylityspaikan Vaalimaan kautta ylitti rajan vajaat 2,3 miljoonaa matkustajaa ja 350 000 rekkaa sekä noin 1,3 miljoonaa muuta ajoneuvoa.

Venäjälle suuntautuva raideliikenne kulkee Niiralan, Imatran ja Vainikkalan kautta. Ainoa säännöllinen matkustajaliikenne Suomesta Venäjälle kulkee Vainikkalan tullen kautta. Junamatka Helsingistä Pietariin kestää nykyisin viisi tuntia. Joulukuusta 2010 alkaen matka-aika lyhenee ilman ve-

turinvaihtoa Allegro-suurnopeusjunilla kolmeen ja puoleen tuntiin.

Itäisen tullipiirin alueella sijaitseva Kotkan satama on maan suurin konttisatama, jonka kautta kulki viime vuonna kontteja 41 000 TEU-yksikköä. Vastaavana aikana Vuosaaren satamasta kulki noin 27 500 TEU-yksikköä. Toinen merkittävä satama on Haminan satama.

Etäisyyksistä ja lainvalvontaviranomaisten resurssien niukkuudesta johtuen tullipiirillä, erityisesti Pohjois-Karjalan alueella, on pitkät perinteet viranomaisyhteistyöstä. Rajatulliyhteistyö ja suhteet Venäjän lainvalvontaviranomaisiin ovat jatkuneet Itäisen tullipiirin alueella jo vuosikymmeniä.

Tullirikostyypeistä merkittävin Itäisen tullipiirin alueella on savukkeita salakuljettamalla toteutettu veropetos. Rikos toteutetaan yleensä tuomalla laittomasti joitakin satoja savukekartonkeja henkilöauton takaluukussa tai jakamalla linja-automat-kustajille kullekin savukekartongit ja keräämällä ne pois rajanylityksen jälkeen.

Raskaan liikenteen yksiköistä ei viime aikoina ole onnistuttu paljastamaan yhtä paljon laittomia savukkeita kuin takavuosina. Suhteessa liikennemääriin savukkeiden salakuljetus on kääntynyt kuitenkin määrällisesti uudelleen nousuun. Tämä koskee myös alkoholirikoksia. Huumausainerikoksia Itäisen tullipiirin rajanylityspaikoilla paljastuu verrattain vähän suhteessa muuhun maahan.

Itäisen tullipiirin rikostorjunnan henkilömäärä on 59 eli 10 prosenttia koko tullipiirin henkilöstöstä. Rikostorjunnan henkilöstö työskentelee pääosin Lappeenrannassa, Joensuussa ja Haminassa, johon vuoden 2009 lopulla keskitettiin henkilöstöä Kotkasta ja Vaalimaalta. Myös Vaalimaalla ja Nuijamaalla on edelleen muutama rikostorjunnassa työskentelevä henkilö, jotta suora kontakti valtionrajan tullitoimipaikkoihin säilyisi ja salakuljetuseriä päästäisiin tarkastamaan ja seuraamaan mahdollisimman nopeasti myös rajanylityspaikoilta käsin.

Keskeisin toiminnan painopisteen suuntaamisalue rikostorjunnassa on liiketoiminnassa tapahtuvan talousrikostutkinnan kehittäminen. Viime syksystä alkaen talousrikostorjunta kokoontuu säännöllisesti tarkastusyksikön laadunvarmistuksen kanssa, jotta kynnys tehdä rikosilmoituksia ja ottaa niitä vastaan madaltuisi.

Lisäksi Itäisessä tullipiirissä on hyvin olennaista säilyttää vankka näkemys itärajan liikenteen laillisista muodoista, jotta laittomuudet voidaan paikallistaa ja niihin puuttua.

Itäinen tullipiiri

Ilmitulleet rikokset ja tutkinnan vaikuttavuus

Tullirikosten määrä on kasvanut. Kasvua on ollut muun muassa vero-, doping- ja huumarikosten määrässä. Erityisesti törkeitä vero- ja huumausainerikoksia tuli ilmi edellisvuotta enemmän.

Rikosten kasvanut määrä näkyy myös yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa, joka oli vuonna 2009 yhteensä 50,19 miljoonaa euroa.

Suomeen suuntautuvan salakuljetuksen rakenteellisissa tekijöissä ei ole kuitenkaan ollut havaittavissa muutoksia, jotka osaltaan selittäisivät rikosilanteen huonontumista. Rakenteelliseksi tekijöiksi tässä yhteydessä luetaan kansainvälisen turvallisuusympäristön tilanne, viranomaistoiminnan luotettavuus salakuljetuksen avainalueilla, rikollisryhmien toimintamahdollisuudet kotimaassa ja lähi-alueilla, liikenteen sujuvuusvaatimukset ja määrät sekä rajavalvonnan taso. Kansainvälisen taloustilanteen johdosta vähentyneet liikennemäärät eivät ole näkyneet vuoden 2009 rikosmäärissä, päinvastoin ilmitulleiden rikosten määrä oli suurin kuuteen vuoteen.

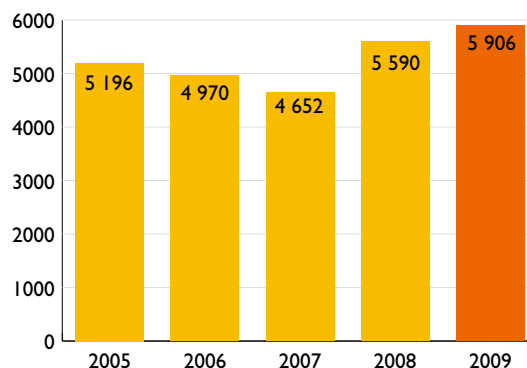
Päätöimijoissa ei voida todeta erityistä muutosta: venäläiset, virolaiset ja liettualaiset rikollisryhmät yhteistyössä kotimaisten ryhmien kanssa tuottavat Suomeen pääosan huumausaineista, savukkeista ja dopingaineista. Aiemmin ennakoitu liettualaisten kasvava rooli konkretisoitui jo viimeisten kahden vuoden aikana erityisesti metamfetamiinin osalta, joten vuosi 2009 ei tältä osin tuonut mukanaan muutoksia. Tallinnaan asettautuneet rikolliset jatkavat toimintaansa kuten aiemminkin, nyt kuitenkin keskittyen ehkä enemmän huumausaineiden salakuljetukseen.

Lähialueemme toimivat niin lähtö-, tuotanto- kuin kauttakulkualueenakin Suomeen suuntautuvassa salakuljetuksessa. Viime aikoina voidaan myös sanoa Suomen roolin kauttakuljetuksessa lisääntyneen; eräs merkki tästä on aiempaa useammat puolustus- ja sotilastarvikkeiden maastavientirikokset sekä Eurooppaan ja muihin Pohjoismaihin tarkoitettujen laittomien savuke-erien haltuunotot.

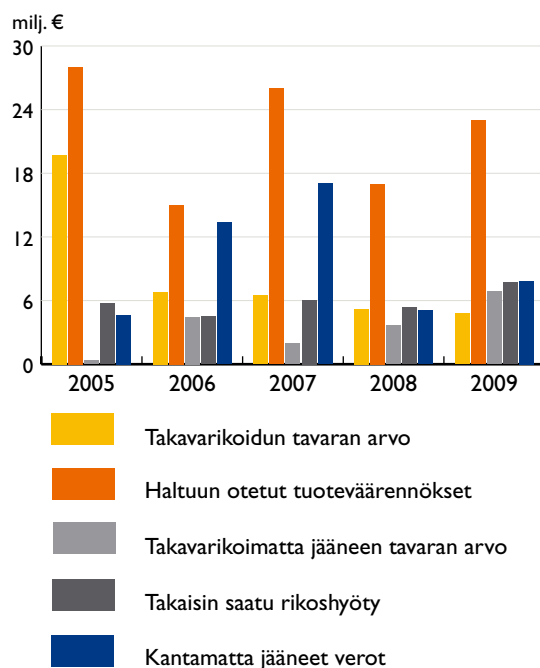
Amfetamiinia salakuljetetaan aiempaa enemmän Suomeen myös Venäjällä toimivista laittomista laboratorioista niin itärajan kuin Vironkin kautta.

Heroiinin ennätysmäinen tuotanto Afganistanissa on tietojen mukaan vähenemässä. Olemassa olevat tiedot viittaavat kuitenkin lisääntyneeseen käyttöön Suomessa. Myös Tullin takavarikot ovat nousussa. Heroiiniin Suomessa läheisesti yhteydessä olevan Subutexin käyttö on myös takavarikoiden valossa lisääntynyt. Näyttää siltä, että Su-

Tullin tietoon tulleet rikokset 2005–2009

Tullirikostorjunnan vaikuttavuus 2005–2009

butexin salakuljetus on suuntautumassa uusille reiteille Viron ja Latvian liittyttyä Schengen-alueeseen. Ruotsissa ja Norjassa bubrenorfiini on saanut aiempaa enemmän jalansijaa, ja näistä maista salakuljetus Suomeen onkin lisääntynyt. Myös Ison-Britannian rooli on korostumassa.

Kokaiinin salakuljetuksen kasvu on tosiasia. Sen käyttö on Suomessa ja Virossa lisääntynyt, vaikka tämä ei Tullin takavarikkotilastoissa ilmenekään.

Savukkeiden salakuljetus on viime aikoina ol-

lut edelleen laajamittaista ja suunniteltua. Tämä on näkynyt nimenomaan pienten erien järjestelmällisessä salakuljetuksessa sekä Euroopan markkinoille tarkoituissa kauttakuljetuserissä.

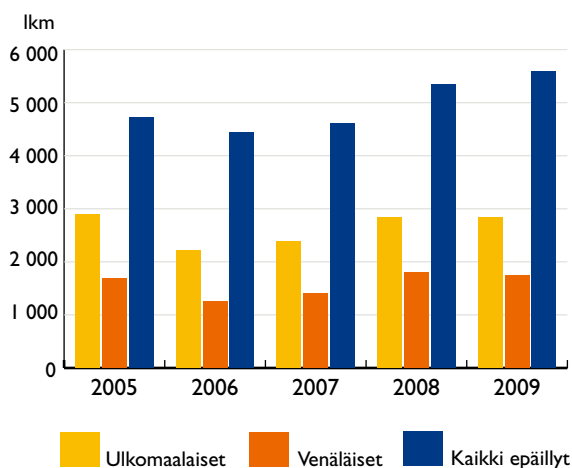
Nuuskan salakuljetus on jatkunut edelleen Ruotsista ja Venäjältä. Nuuskan välitystoiminta on järjestäytynyttä ja Tulli on paljastanut viime vuosina hyvin organisoituja rikollisryhmittymiä.

Vaikka tilastoitu alkoholinkulutus on laskeutunut veronnousun myötä, on saatu viitteitä siitä, että laillisesti matkustajatuomisina tuodun alkoholi-

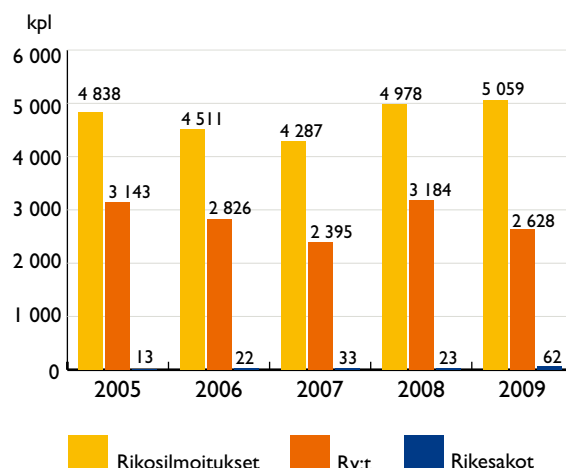
lin laitton välittäminen on lisääntynyt. Vuonna 2009 Tulli takavarikoi myös väkiviinaa eli pirtua, joka osoittanee väkevän alkoholin kysynnän kasvua.

Suurin osa Tullin tutkimista dopingrikoksista paljastuu postiliikenteessä, jonkin verran myös matkustajaliikenteessä. Internet-kauppa on tarjonut helpon hankintaväylän myös dopingaineista kiinnostuneille. Internetin rooli nimenomaan lääke- ja dopingaineiden hankinnassa on kasvanut viime vuosina – maailmanlaajuisestikin.

Rikoksesta epäillyt 2005–2009

Rikosilmoitukset, rangaistusvaatimukset ja rikesakot 2005–2009

Talousrikokset

Talousrikoksiksi luokiteltujen rikosten määrä kasvoi huomattavasti edellisestä vuodesta.

Tullissa vuonna 2009 tutkitut talousrikokset ovat pääasiassa olleet veropetoksina ja törkeinä veropetoksina tutkittavia laittomia maahantuonteja ja immateriaalirikoksia. Lisäksi on tutkittu väärennyksiä, joista osa on ollut törkeitä.

Talousrikollisuuden uhkakuvana pidetään edelleen ulkomaankauppaan ja kauttakulkuliikenteeseen liittyvää liiketoiminnan yhteydessä tapahtuvaa talousrikollisuutta. Laillisen liiketoiminnan yhteydessä tapahtuva tullimenettelyjen väärinkäyttö sekä virheellisillä asiakirjoilla maahan tuotavat tavarat ovat edelleen tekijöitä, joihin tulee kiinnittää huomiota.

Lisääntyvänä uhkana voidaan myös pitää sähköiseen kaupankäyntiin ja sisäkaupan liikenteeseen liittyvää talousrikollisuutta. Internetiä hyödynnetään korkeasti verotettujen tuotteiden kuten alkoholin ja tupakan markkinointiin ja kauppaamiseen kuluttajille sekä samalla kyseisiä tuotteita koskevien verosäännösten kiertämiseen.

Aikaisemmin havaittu vienti- ja passitusmenettelyn yhteydessä tapahtuva rikollinen toiminta on jatkunut edelleen. Asiakirjojen väärentämiseen liittyviä tapauksia on havaittu myös vuoden 2009 aikana. Leimaväärennösten merkityksen voidaan sanoa vähentyneen.

Vientitoiminnan epäselvyydet liittyvät yhä enenevässä määrin kaksoislaskutusilmiöön, jossa Suomessa tehdyn oikean vientitullauksen jälkeen tavara tuontitullataan määrämaassa käyttäen alkuperäisestä poikkeavia tullaustietoja. On arvioitu, että joidenkin tuotteiden kohdalla jopa yli puolet Suomesta Venäjälle suuntautuvasta viennistä olisi kaksoislaskutettua. Kaksoislaskutusta on havaittu vertaamalla vientitullausarvoja ja yritysten Suomessa saamia todellisia vientihintoja.

Kaksoislaskutusta voidaan yrittää vähentää sähköisellä tullauksella. Käytännössä sähköinen tullaus tarkoittaa sitä, että ilmoitus tavarasta kulkee suojatussa järjestelmässä. Sähköiseen järjestelmään on rikollisten paljon vaikeampi soluttautua kuin perinteiseen tullaukseen. Sähköisessä järjes-

telmässä ei tavarahan arvo muutu. Venäjä ei ole vielä siirtynyt sähköiseen tullausjärjestelmään.

Vuonna 2009 uutena ilmiönä on ollut havaittavissa vaarallisten aineiden kuljetuksiin ja ympäristön turmelemiseen liittyvien epäselvyyksien lisääntyminen. Viime vuonna paljastui muun muassa suurta piittaamattomuutta osoittavia tapauksia, joissa käytettyjä akkuja kuljetettiin Suomessa sekä niitä yritettiin viedä maasta ilman asianmukaisia lupia, eristyksiä ja sidontoja. Akut luokitellaan vaaralliseksi – eli ongelmajätteeksi. Jätteiden eli myös romuakkujen vientiin, tuontiin ja kauttakuljetukseen vaaditaan jätteiden siirtolupa.

Talousrikokset ja veropetokset

Vuoden 2009 aikana Tullissa tutkittiin yhteensä 277 talousrikokseksi luokiteltua rikosta. Tutkittujen tapauksien määrä on kasvanut yli 70 prosenttia edellisestä vuodesta. Samoin Tullin tutkimien veropetosten sekä törkeiden veropetosten kokonaismäärä on kasvussa. Vuonna 2009 Tullin tutkimista veropetoksista 13 prosenttia oli törkeää tekemuotoa, kun vuonna 2008 vastaava luku oli vain 6 prosenttia.

Tapauksia

Tammi-heinäkuun 2009 aikana latvialaisten henkilöiden epäillään syyllistyneen vaarallisten aineiden kuljetusrikokseen ja ympäristön turmelemiseen kuljettamalla pakettiautolla käytöstä poistettuja ajoneuvojen ja työkojen akkuja ilman vaadittavaa ympäristöviranomaisen myöntämää siirtolupaa. Pakettiautot eivät olleet varustettuina vaarallisten aineiden kuljetukseen soveltuvia. Lisäksi epäillyillä ei ollut vaarallisten aineiden kuljettamiseen oikeuttavaa lupaa.

Epäillyt saivat käytöstä poistetut akut Suomessa akkujen vastaanottopisteistä, kuten huoltamoista ja auto-korjaamoista. Kiinni jäädessään epäillyt olivat viemässä romuakkuja Viroon ja Latviaan jätteidenkäsittelylaitoksille ja yksityisille ihmisille. Yhdestä pakettiautollisesta akkuja epäillyt saivat noin 400–500 euroa.

Tulli on takavarikoinut kaikkiaan kolme pakettiautollista romuakkuja painoltaan yhteensä noin 9 000 kg.

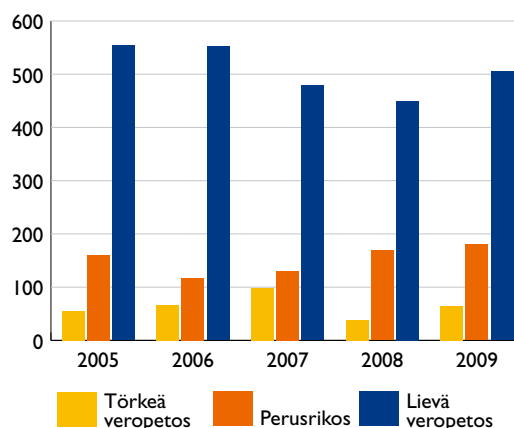
Tapaukset ovat syyttäjällä syyteharkinnassa ja Tullissa odotellaan tuomioistuimen näkemyksiä muun muassa rikosnimikkeistä.

• • • • •

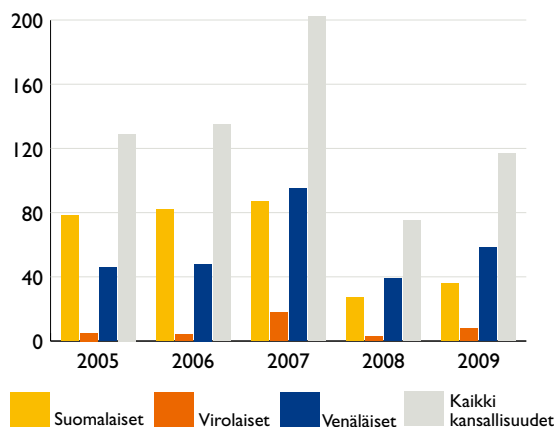
Kahden virolaisen henkilön epäillään syyllistyneen ympäristön turmelemiseen ja vaarallisten aineiden kuljetusrikokseen yrittämällä viedä maasta pakettiautolla noin 2 500 kg käytöstä poistettuja akkuja.

Jutun tutkinta on kesken.

Veropetokset 2005–2009

Törkeä veropetos – rikoksesta epäillyt 2005–2009

Käräjäoikeuden ratkaisu törkeässä väärennys- ja kirjanpitorikosjutussa

Lappeenrannan käräjäoikeus antoi 31.3.2009 tuomionsa Itäisen tullipiirin tutkimaan törkeään veropetokseen ja törkeään kirjanpitorikokseen. Kyseisessä juttukokonaisuudessa salakuljetettiin savukkeita seinäelementteihin kätkeytyneinä vuoden 2008 aikana. Syytettynä oli venäläinen liikemies. Kyseessä oli huomattavan suuri määrä savukkeita.

Esitutkinnan aikana on selvitetty, että tuontikertotaja oli ollut yhteensä 10, joista yhdeksän oli onnistunut ja viimeinen jäi kiinni Nuijamaan tullissa 3.11.2008. Tullin tarkastuksessa löytyi savukekartonkeja peräti 14 428 kappaletta, yhteensä 2 885 600 kappaletta L&M-merkkisiä savukkeita.

Syytetty toi maahan savukkeita veron välttämistarkoituksessa. Savukkeet olivat kätkeytyneinä metallipintaisten seinäelementtien sisään. Seinäelementit oli tullattu vapaaseen liikkeeseen, jonka jälkeen elementtikuormat oli kuljetettu edelleen muualle Eurooppaan.

Syytetty oli osallistunut laajamittaiseen savukkeiden salakuljetukseen vuokraamalla sekä luovuttamalla kuljetusorganisaation käyttöön tarvittavat perävaunut. Lisäksi hän antoi toimeksiannot sekä ohjeistuksen, joiden mukaan lappeenrantalainen huolintayritys oli suorittanut tuotujen elementtikuormien tullauksen sekä laatinut kuljetusrahtikirjat.

Syytetty oli myös järjestänyt kaikille elementtikuormille merikuljetuksen sekä suorittanut maakuljetusten maksuja. Syytetty toimi asiassa omistamansa ja edustamansa yhtiön lukuun. Syytetty oli myös kirjanpitovelvol-

lisen yhtiön edustajana sekä tosiasiallisena toimijana lainmlynönyt liiketapahtumien kirjaamisen sekä merkinnyt kirjanpitoon vääriä ja harhaanjohtavia tietoja.

Käräjäoikeus katsoi, että syytetyllä ja hänen yrityksellään oli ollut keskeinen tehtävä salakuljetuksessa ja että rikokset osoittivat erityistä suunnitelmallisuutta, ja niiden toteuttaminen edellytti hyvin organisoitua vakavien rikosten tekemiseen järjestäytyneitä ryhmiä. Lisäksi käräjäoikeus katsoi, ettei jäänyt epäilyä siitä, ettei kaikissa 10 kuormassa lastina olisi ollut savukkeita. Kantamatta jääneet tullit ja verot olivat noin 5 miljoonaa euroa.

Näin ollen käräjäoikeus päätyi tuomitsemaan vastaajan hänen syykseen luetuista rikoksista ankarimpaan mahdolliseen rangaistukseen. Syytetty tuomittiin muun muassa törkeästä veropetoksesta ja törkeästä kirjanpitorikoksesta seitsemän vuoden vankeusrangaistukseen. Lisäksi hänet määrättiin liiketoimintakieltoon seitsemäksi vuodeksi.

Käräjäoikeuden tuomio ei ole vielä lainvoimainen.

Kaksoislaskutus ja tulliselvitysrikos Tullin rikostorjunnan näkökulmasta

Kaksoislaskutusta esiintyy edelleen EU:n ja Venäjän välisessä kaupassa. Siinä on tavoitteena välttyä Venäjän puolella maahantuontiveroilta ja tullimaksuilta. Väärä ilmoitus annetaan Venäjän viranomaisille. Suomen rikoslain perusteella väärän kauppalaskun esittäminen vieraan maan viranomaiselle ei ole Suomen tuomiovallassa oleva rikos, ellei asiakirjan valmistaminen Suomessa täytä väärennösrikoksen tunnusmerkistöä.

Suomen ja Venäjän tullilaitosten välillä tehdään jatkuvasti menestyksestä yhteistyötä tiedustelutiedon vaihdon ja yhteisoperaatioiden muodossa.

Eduskunta hyväksyi 28.4.2009 esityksen (HE 197/2008 vp) uudeksi rikoslain 46 luvuksi. Laissa on nyt uudet säännökset, joilla kriminalisoidaan Tullille tahallisesti tehtävät väärät ilmoitukset tai tällaisten ilmoitusten laiminlyönti. Säännökset tulivat voimaan 1.10.2009.

Tulliselvitysrikoksen säättämällä pyritään ensisijaisesti valtion ja EU:n verotulojen sekä tasa-arvoisen yritystoiminnan suojaamiseen sekä estämään tavaroiden maahantuonti- tai maastavientikiellon tai -ehdon vastaisesti. Uuden sääntelyn tavoitteena on lisäksi estää laillisen ulkomaankaupan järjestelmien hyväksikäyttö kansainvälisessä rikollisuudessa.

Niin sanottua kaksoislaskutusta ei kriminalisoitu tulliselvitysrikoksella. Kaksoislaskutuksessa virheellisiä tai väärennettyjä asiakirjoja esitetään ulkomaalaiselle viranomaiselle, kun tulliselvitysrikos puolestaan sääntelee rangaistavaksi tällaisten asiakirjojen esittämisen ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin Suomen tulliviranomaiselle.

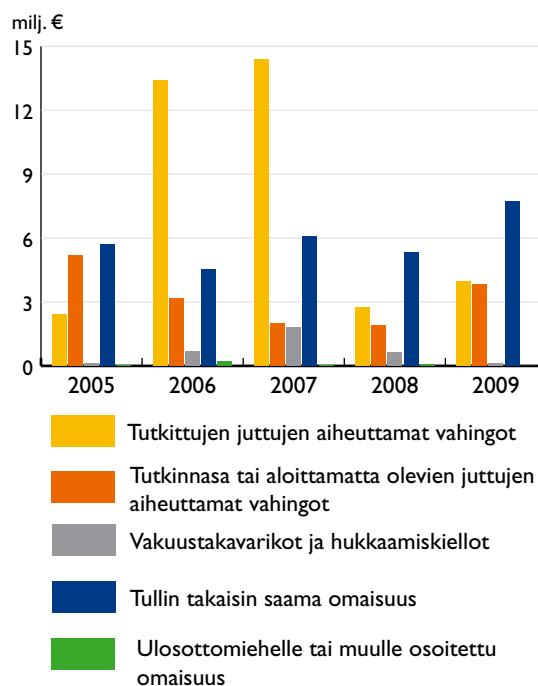
Tullissa lähdetään siitä, että tavarakuljetuksiin ja varastointiin liittyvät väärinkäytökset ja riskit tulee saada hallintaan ja ennaltaehkäistyä koko logistiikkaketjussa. Suomen tullin ja Venäjän tullin kauttakulkuliikenteen toimijoihin, kuljetuksiin ja varastoihin kohdistama valvonta, joka hyödyntää riskianalyysejä, parantaa tullivarmuutta sekä Suomen että Venäjän puolella. Vastaavasti rajaliikenteen läpäisykyvyn tulisi parantua ennaltaehkäisevän riskienhallinnan ja kohdennettujen kontrollitoimien avulla.

Talousrikostorjunnan vaikuttavuus

Tullin talousrikostorjunnan vaikuttavuus vuonna 2009 kasvoi 15,64 miljoonaan euroon. Tullin talousrikostorjunnan takaisin saaman omaisuuden (takavarikoidun tai muutoin takaisin saama omaisuus) arvo oli vuonna 2009 yhteensä 7,71 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2008 oli 5,34 miljoonaa euroa.

Myös tutkituista talousrikoksista aiheutuneiden vahinkojen arvo (kantamatta jääneet maahantuontiverot, takavarikoimatta jääneen tavaran arvo ja rikoksilla saatu laitton hyöty) nousi edellisestä vuodesta ja oli vuonna 2009 yhteensä 3,98 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 vastaava luku oli 2,76 miljoonaa euroa.

Tullin talousrikostorjunnan vaikuttavuus 2005–2009

Alkoholi

Vuoden 2009 lokakuun loppuun mennessä alkoholipitoisen aineen salakuljetusrikoksia paljastui yhteensä 555. Näistä ammattimaisia tai tavanomaisia alkoholipitoisen aineen salakuljetustapauksia oli kaksi ja perusrikoksia samoin kaksi. Edellä mainituissa tapauksissa epäillyt ovat olleet suomalaisia, virolaisia ja venäläisiä.

Alkoholirikoksien rikosnimikkeet uudistuivat, kun rikoslakia muutettiin niiden osalta 1.11.2009.

Kaikki tekemuodot huomioiden alkoholirikoksia paljastui vuonna 2009 yhteensä 660 tapausta, joista 656 oli lieviä alkoholirikoksia. Pirtun salakuljetus on noussut verrattuna aikaisempaan vuoteen. Valtaosa alkoholirikoksista tutkittiin Itäisessä tullipiirissä.

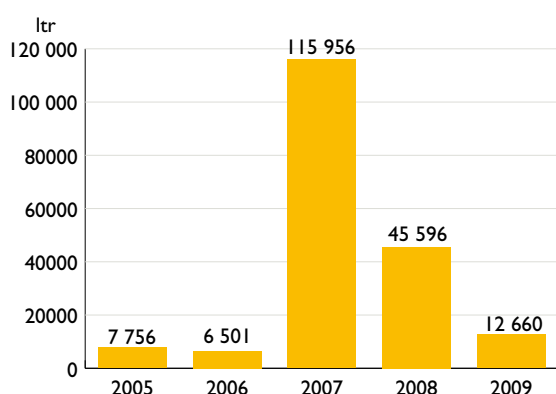
Vuonna 2009 alkoholia takavarikoitiin yhteensä 12 660 litraa, josta pirtua on ollut 830 litraa. Itäisessä tullipiirissä takavarikoitiin 6 498 litraa, Etelä-

sessä tullipiirissä 3 178 litraa, Läntisessä tullipiirissä 2 732 litraa ja Pohjoisessa tullipiirissä 157 litraa alkoholia.

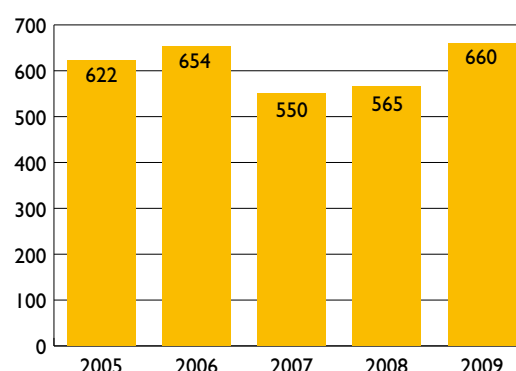
Yksityishenkilön, joka tilaa Internetin kautta alkoholijuomia ja tilaa juomille kuljetuksen toiselta yritykseltä tai toinen yksityishenkilö tuo ne maahan tilaajan puolesta, on ilmoitettava juomat kotipaikkakuntaa lähinnä olevaan tullitoimipaikkaan ja maksettava veroja vastaava vakuusmaksu ennen tuotteiden lähettämistä Suomeen. Ostajan on lisäksi annettava Tullille veroilmoitus kahden arkipäivän kuluessa siitä, kun hän on vastaanottanut tuotteet.

Yksityishenkilö voi tuoda Suomeen alkoholi-juomia verovapaasti ainoastaan matkustajatuomina ulkomailta saapuessaan. Muulla tavoin tuodut alkoholit ovat verollisia. Suurien alkoholimäärien tuominen omaan käyttöön näyttää johtaneen myös siihen, että yksityishenkilöt myyvät alkoholia laittomasti Suomessa.

Takavarikoitu alkoholi 2005–2009

Alkoholirikokset (kaikki tekemuodot) 2005–2009

Pirtulta tuoksahtavaa pesuainetta Virosta

Virolainen ajoneuvo saapui syyskuussa 2009 matkustajalaivalla Tallinnasta Helsingin satamaan. Tulli pysäytti ajoneuvon puhuttelua varten. Kuljettaja kertoi ajoneuvossa olevan pesuaineita. Tullivirkailijat avasivat yhden pesuainekanisterin ja totesivat sen tuoksuvan voimakkaasti alkoholille, jolloin päätettiin suorittaa perusteellisempi tarkastus.

Suoritetussa tarkastuksessa ajoneuvossa todettiin olevan useita 20–30 litran muovikanistereita, joissa oli nestettä, joka Tullin alustavan mittauksen mukaan sisälsi yli 90 prosentista alkoholia. Tarkastuksessa todettiin erikokoisten kanistereiden sisältävän yhteensä 592 lit-

raa väkiviinaa. Kanistereissa ei ollut mitään tuoteselostusta tai muuta vastaavaa merkintää.

Tullilaboratorion tutkimuslauseen mukaan kaikki näytteet sisälsivät etanolia, jonka tilavuus-prosentti oli noin 96.

Jos väkiviina eli pirttu olisi päätyntä myyntiin Suomessa, siitä olisi tullut kantaa alkoholijuomaveroja yli 20 000 euroa. Asia tutkittiin ammattimaisena alkoholipitoisen aineen salakuljetuksena. Pirtun tuonti Suomeen edellyttää aina tuotevalvontakeskuksen luvan.

Boris Jelzin -vodkaa kukkalastiin kätkettynä

Huhtikuussa 2009 Vuosaaren satamaan saapui Hollannista rekka-auto, jonka lastiksi ilmoitettiin kukkia. Esitutkinnassa kuitenkin selvisi, että kukkien lisäksi lastina oli myös vodkaa, jolle rekan kuljettajalla oli hallinnollinen saateasiakirja, joka oli oltava mukana väliaikaisesti valmisteverottoman vodkalastin kuljettamisen ajan. Mikäli Tulli olisi suorittanut ajoneuvon tarkastuksen, olisi kuljettajalla ollut periaatteessa mahdollisuus esittää alkoholilastin kuljettamisessa tarvittavat asiakirjat.

Lastin tuoneesta rekasta alkoholit siirrettiin Vantaalla sijaitsevaan varastoon. Tullille ei ilmoitettu kyseisestä siirrosta, jolloin toimittiin määräysten vastaisesti. Kyseisellä varastolla ei ollut oikeutta säilyttää valmisteverottomia tuotteita.

Varastolta alkoholilasti siirret-

tiin toiseen, Venäjältä ilman kuormaa paluumatkalla olleeseen hollantilaiseen rekkaan. Hollantilainen rekka-auto ajoi Virolahdella sijaitsevan varastoalueen pihaan, jossa lastia ei voitu purkaa, koska varastolla ei ollut truckkia. Paikalla olleet ajoneuvot siirtyivät Vaalimaan tullin läheisyydessä olevan rengasliikkeen pihaan, jossa auton lastitilasta purettiin tavaraa paikalle saapuneeseen suomalaiseen kuorma-autoon.

Paikalle saapui myös venäläinen henkilöauto, jonka kyydissä olleet kolme henkilöä avustivat lastin siirtämisessä hollantilaisesta rekasta suomalaiseen rekkaan. Molemmat rekat lähtivät ajamaan Helsingin suuntaan ja Tulli pysäytti ne lähes samanaikaisesti Kotkan lähellä, jolloin rekkojen kuljettajat otettiin samalla kiinni.

Venäläisen henkilöauton kyydissä olleet kolme henkilöä saatiin kiin-

ni Vaalimaan tullissa heidän yrittäessään poistua maasta. Henkilöautosta löydettiin aiemmin näyttämättä jäänyt vodkalastiin liittyvä alkuperäinen hallinnollinen saateasiakirja.

Suoritetussa tullitarkastuksessa suomalaisen kuorma-auton lastitilasta löytyi 2 550 litraa vodkaa. Kyseisestä vodkamäärästä olisi tullut suorittaa maahantuodessa veroja noin 68 000 euroa.

Tapauksen yhteydessä on ollut vangittuna kaikkiaan kuusi henkilöä: kolme henkilöautolla liikkunutta venäläismiestä, kaksi suomalaista lastin vastaanottajaa ja lastin Vantaalta Vaalimaalle siirtäneen hollantilaisen rekan liettualainen kuljettaja.

Epäillyistä viisi tuomittiin eri pituisiin vankeusrangaistuksiin. Hollantilaista rekkaa kuljettaneen henkilön ei katsottu syyllistyneen rikokseen.

Savukkeet

Vuonna 2009 Tullin haltuun otettiin rikosasioissa yhteensä 16,04 miljoonaa savuketta, edellisvuoteen verrattuna määrä on noin kaksi miljoonaa vähemmän. Lähes 90 prosenttia laittomasti maahan tuoduista savukkeista on paljastunut Venäjän liikenteessä. Myös Viron kautta on yritetty salakuljettaa savukkeita Suomeen yli miljoona kappaletta.

Vuonna 2009 tutkituissa savuketapauksissa rikoksesta epäiltyinä on ollut 50 prosenttia venäläisiä, 37 prosenttia suomalaisia, kolme prosenttia virolaisia ja latvialaisia sekä yksi prosentti liettualaisia.

Yli puolet Tullin selvittämistä laittomista savukkeiden maahantuontitapauksista paljastui henkilöautoliikenteessä. Näissä tapauksissa savukkeet oli kätketty henkilöauton rakenteisiin, tavaratilaan, vararengastilaan tai vararenkaaseen tai niitä tuotiin kätkemättä matkatavaroissa. Kertaerät olivat 1–300 kartonkia.

Suuremmat laittomat savuke-erät tuodaan edelleen maahan itärajan kautta kätkettynä kuljetusyksiköiden, kuten kontin tai perävaunun rakenteisiin, laillisen lastin joukkoon tai erikseen valmistettuihin kätkötiloihin. Laittomat savuke-erät ovat olleet valtaosin aitoja ja peräisin Pietarin lähellä olevasta savuketehtaasta.

Uutena ilmiönä Tulli otti haltuun myös 1,1 miljoonaa väärennettyä savuketta kahdeksassa eri tapauksessa. Ensimmäistä kertaa Tulli löysi laittoman maahantuonnin yhteydessä Jin-Ling-merkkisiä savukkeita yhteensä 738 200 kappaletta. Tuotemerkistä päätellen suurin osa savukkeista oli tarkoitus kuljettaa Suomen kautta laittomasti muualle EU-alueelle.

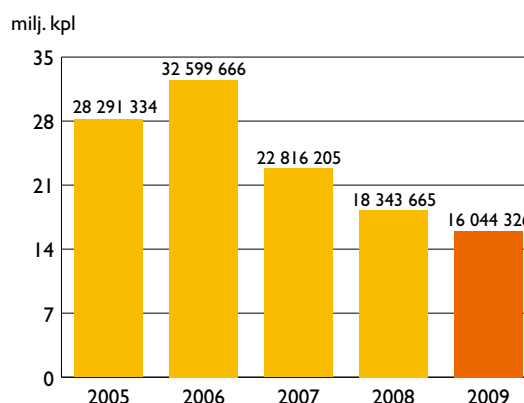
Viro ei korottanut vuoden 2009 tupakkaveriaan EU:n minimivaatimusten mukaiseksi, joten sieltä hankittujen savukkeiden tuontirajoitusten vapautuminen siirtyy edelleen.

Suomessa savukkeiden vähittäismyyntihin-

ta verrattuna erityisesti Venäjän hintatasoon takaa sen, ettei savukkeiden laitton tuonti vähene ainaakaan lähitulevaisuudessa.

Heinäkuun alussa 2009 tuli voimaan uutena rikoksena tupakkatuoterikkomus. Siihen syyllistyy yksityishenkilö, joka tuo maahan yli 200 savuketta pakkauksissa, joihin ei ole painettu suomeksi ja ruotsiksi asianmukaisia varoitusmerkkintöjä terveyshaitoista. Näitä tapauksia Tulli paljasti puolen vuoden aikana yhteensä 259.

Tullin haltuun rikosasioissa otetut savukkeet 2005–2009

Nuuska

Nuuskaa takavarikoitiin 14 tapauksen yhteydessä yhteensä 1 083 rasiaa eli noin 54 kg. Suuri osa tapauksista paljastui Venäjän liikenteestä.

Nuuskan takavarikointimäärät ovat vähenevän päin. Vuonna 2008 takavarikoitiin 4 218 nuuskarasiaa.

Järjestäytynyt välitystoiminta Suomessa on jatkunut. Tulli on pystynyt viime vuosina paljastamaan useita hyvin organisoituja rikollisryhmittymiä.

Savukkeiden välitystä yön pimeydessä syrjäisellä soramontulla

täisen tullipiirin suorittamassa tullivalvonnassa havaittiin, että venäläinen henkilö järjestää salakuljetettujen savukkeiden vastaanottoa ja edelleen välitystä Suomessa. Huhtikuussa 2009 todettiin, että tämä venäläinen henkilö saapui Suomeen Vaalimaan rajanylityspaikan kautta ja otti Haminasta kyytiinsä kaksi venäläistä henkilöä. Myöhemmin samana yönä Kotkan ja Kouvolan välisen tien varrella olevalla soramontulla alkoi tapahtua; soramontulle saapui pakettiauto ja kaksi henkilöautoa, joihin oli kytketty kuomulliset perävaunut.

Savukkeiden edelleen välitystä järjestänyt henkilö apureineen saapui myös soramontulle ja heidän peränsään paikalle ajoi venäläinen ajoneuvoyhdistelmä. Tämän jälkeen ajoneuvoyhdistelmän perävaunusta alettiin siirtää savukkeita paikalle olleiden henkilöautojen perävaunuihin sekä pakettiautoon.

Savukkeita noutamaan tulleet kolme ajoneuvoa kuljettajineen, savukkeiden vastaanottoa ja välitystä järjestänyt henkilö ja kaksi savukkeiden purkajina toiminutta henkilöä sekä savukkeet maahantuonut ajoneuvoyhdistelmä kuljettajineen pysäytettiin ja henkilöt otettiin kiinni heidän poistuessaan soramontulta. Samassa yhteydessä savukkeita noutamaan tulneiden henkilöiden ajoneuvoista takavarikoitiin yhteensä 4 500 kartonkia savukkeita.

Asiassa suoritetussa esitutkinnassa selvisi, että joulukuun 2008 ja huhtikuun 2009 välisenä aikana on tuotu vastaavasti laittomia savukkeita Suomeen. Salakuljetetut savukkeet ovat olleet kätkettyinä ajoneuvoyhdistelmien perävaunuihin ammattimaisesti ja kätkötila oli naamioitu väliseinällä. Vaalimaan rajanylityspaikan kautta maahan saapuneet ajoneuvoyhdistelmät ovat ajaneet säännönmukaisesti Haminaan tapaamaan savukkeiden vastaanottamista ja edelleen välittämistä järjestävää henkilöä, joka on opastanut ajoneuvoyhdistelmien kuljettajat purkupaikalle.

Purkupaikkoina ovat toimineet soramontut Kotkan ja Kouvolan välillä sekä Kouvolasta Lahteen johtavan tien varrella. Savukkeiden vastaanottamista ja edelleen välittämistä järjestävä henkilö opasti myös savukkeiden

vastaanottajat Suomessa savukkeiden purkupaikalle. Savukkeiden vastaanottajia oli ainakin neljä eri henkilöä.

Yhteensä ajoneuvoyhdistelmien perävaunuihin kätkettyinä savukkeita on tuotu em. ajanjaksona laittomasti maahan viisi kertaa (20 500 kartonkia) ja näiden lisäksi 1.1.2007–13.5.2009 pienemmissä erissä venäläisten kuljettajien laittomasti maahantuomia savukkeita yhteensä 12 877 kartonkia. Esitutinnan aikana kuultiin yhteensä 12 henkilöä rikoksesta epäiltynä.

Joulukuun 2008 ja huhtikuun 2009 välisenä aikana laittomasti maahantuotuja savukkeita oli yhteensä 33 377 kartonkia eli 6 675 400 kappaletta, joiden jälkikantopäätösesitykset olivat yhteensä 1 335 392 euroa.

Heinäkuussa 2009 Kotkan käräjäoikeus tuomitsi savukkeiden vastaanottamista ja edelleen välittämistä järjestäneen henkilön törkeästä veropetoksesta 3 vuoden ja 5 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Savukkeita maahantuoneen venäläisen ajoneuvoyhdistelmän kuljettaja tuomittiin törkeästä veropetoksesta 2 vuoden ja 6 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Savukkeita noutamaan tulleet henkilöt tuomittiin törkeästä veropetoksesta 2 vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen, 1 vuoden ja 4 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen sekä 8 kuukauden ja 15 päivän ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Savukkeiden purkajina toimineet henkilöt tuomittiin törkeästä veropetoksesta 9 kuukauden ja 1 vuoden ehdollisiin vankeusrangaistuksiin. Lisäksi tuomiot annettiin laittomaan tuontitavaraan ryhtymisestä; yhdelle henkilölle 1 vuoden ja 6 kuukauden ehdoton vankeusrangaistus ja yksi henkilö tuomittiin laittomaan tuontitavaraan ryhtymisestä 3 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen.

Esitutinnan aikana selvisi myös toinen venäläinen ajoneuvoyhdistelmän kuljettaja, joka tuomittiin törkeästä veropetoksesta 8 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Jutun yhteydessä rikoksentekeväliseen takavarikoitu henkilöauto ja perävaunu tuomittiin valtiolle menetetyksi.

Asian käsittely jatkuu Kouvolan hovioikeudessa.

JinLing -savukkeita Suomen kautta Euroopan salamyymtimarkkinoille

Elokuussa 2009 tarkastettiin Pietarista Haminaan saapunut, näennäisesti tyhjä Tanskan rekisterissä oleva rekan puoliperävaunu. Perävaunu oli saapunut Haminaan Pauline Russ -nimisellä aluksella. Vaunun kattoon oli rakennettu kätkötila. Perän oli määrä jatkaa laivalla matkaa Haminasta Antwerpeniin, Belgiaan. Vaunu oli lähetetty Pietariin sijoittuneen yrityksen toimesta ja sen määränpää oli Bryssel.

Perävaunu siirrettiin Haminan tulliin tarkastusta varten. Tarkastuksessa kätkötilasta löydettiin kolmeen kerrokseen ladottuna 5 192 savukekartonkia, joista 1 501 kappaletta oli L&M-merkkisiä ja 3 691 kappaletta Jin Ling -merkkisiä. Kätkötila oli peitetty samalla pressulla kuin traileri muutenkin.

Kätkön alaosa oli rakennettu vesivanerista ja perävaunun katon sisäosat oli peitetty pressulla. Vaunu vaikutti sisältä täysin normaalilta. Myös ulkoa kätköä oli vaikea havaita, koska kätkö oli ylhäältä peitetty samalla pressulla kuin perävaunun sivustat. Ainoastaan kätkön kohdalla oleva osa peitteestä oli kiinnitetty ruuveilla. Runko kätkötilalle oli rakennettu metallitolpista. Esitutkinnassa on selvinnyt, että traileri oli rekisteröity Tanskassa. Rekisteröinnin tehnyt yritys oli aluksi myynyt perän toiselle yritykselle Tanskassa, joka puolestaan oli myynyt sen Liettuaan.

Toukokuussa 2008 Haminan tulli otti kiinni kaksi vastaavan tyyppistä salakuljetusperävaunua. Nuo pe-

rävaunut olivat saapuneet myös Pauline Russ -aluksella Pietarista. Vuoden 2008 takavarikoitujen perävaunujen kätkötilat oli rakennettu vaunun etuseinään ja niihin oli laitettu yhteensä 12 740 kartonkia savukkeita. Kahdessa aikaisemmassa perävaunussa oli toisessa tanskalainen ja toisessa suomalainen väärennetty rekisterikilpi. Perävaunujen alkuperä voitiin kuitenkin jäljittää Liettuaan.

Yhteistä kaikille perävaunuille sekä vuonna 2008 että 2009 oli, että perävaunut oli lähetetty Pietarista saman yhtiön toimesta Haminan kautta Antwerpeniin. Kaikissa perissä oli L&M-merkkisiä savukkeita. Vuonna 2008 takavarikoituissa perävaunuissa oli lisäksi Brent -merkkisiä savukkeita, kun taas Jin Ling -merkkisiä savukkeita oli vain vuonna 2009. Kaikki kolme perävaunua oli myyty Tanskasta Liettuaan. Yhdelläkään kerralla perävaunujen omistaja/omistajat eivät olleet yrittäneet selvittää vaunujen sijaintia Tullin tekemien takavarikoiden jälkeen.

Pauline Russ -aluksen liikennöinti Pietarin ja Haminan välillä on nyt päättynyt, mutta vastaava linja on avattu Pietarin ja Hangon välille. Esitutkinnassa ei selvinnyt salakuljetuksen taustalla olleita tahoja tai salakuljetuksen suorittaneita henkilöitä, koska Belgian tullilla ei ole ollut resursseja tai mahdollisuuksia pidempiaikaiseen tarkkailuun.

Vältetyt maahantuontiverot olivat 215 262 euroa. Tapauksessa lähettäjä ja vastaanottaja olivat tuntemattomia yrityksiä.

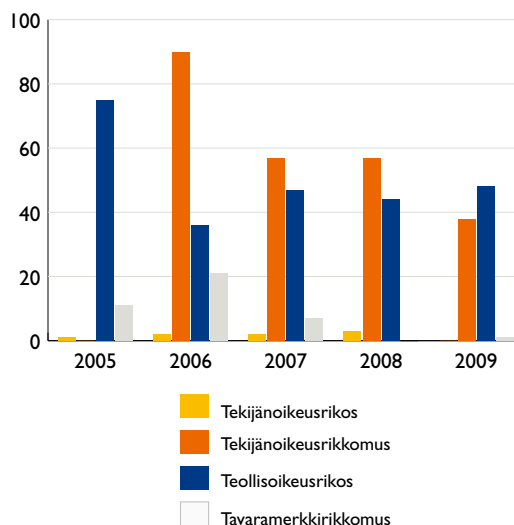
Immateriaalirikokset

Vuonna 2009 immateriaalirikoksia eli teollisoikeusrikoksia ja tavaramerkkirikkomuksia sekä tekijänoikeusrikoksia ja -rikkomuksia tuli Tullin tietoon 87, kun edellisvuonna niitä paljastui 104. Näistä suurin osa oli teollisoikeusrikoksia, yhteensä 48. Tulli esti vuonna 2009 kaikkiaan 732 383 väärennetyn ja laittomasti valmistetun tuotteen pääsyn markkinoille 192 tapauksen yhteydessä. Kauttakulussa paljastettiin 135 tapausta, joista suurin osa oli matkalla Kiinasta Suomen kautta Venäjälle. Tuonin osalta oli 57 tapausta.

Haltuun otetun tavaran arvo olisi aitonä ollut 23 miljoonaa euroa, kun se edellisvuonna oli 17 miljoonaa euroa.

Kuluttajien turvallisuuden kannalta Tullia huolestuttavat eniten lääkeväärennökset, joiden määrää ja osuutta kaikista laittomasti maahantuoduista lääkkeistä ei kuitenkaan erikseen tilastoida. Suurin osa niistä laittomista lääkkeistä, jotka Tullilaboratorio tutki ja jotka paljastuivat väärennetyiksi, oli Suomessa käytettäväksi tarkoitettuja potenssilääkkeitä.

Immateriaalirikokset 2005–2009

Vuoden 2009 aikana löydetty ja haltuun otetut tuoteväärennökset olivat lähinnä elektroniikkaa, kosmetiikkaa, hajuvesiä ja vaatteita. Elektroniikka oli useimmiten muun muassa muistitikkuja, matkapuhelimia ja niiden tarvikkeita, kuten latureita.

Väärennetyjä hallitunkkeja Kiinasta Kotkan kautta Viroon

Kiinan Shanghaista saapui Kotkan satamaan 15.10.2009 lähetys, joka asiakirjojen mukaan sisälsi 1000 kappaletta autokorjaamokäyttöön tarkoitettuja hallitunkkeja. Lähetys oli matkalla Suomen kautta Viroon. Koska huonosti valmistetut, esimerkiksi väärennetyt, korjaamovälineet saattavat olla korjaamohenkilökunnalle hengenvaarallisia, päätti Kotkan valvontaryhmä ottaa lähetysten tarkastukseen. Tarkastuksessa kontin todettiin sisältävän hallitunkkeja, jotka oli pakattu pahvikartonkeihin. Kartongien päällä oli muun muassa suomenkielinen teksti HALLITUNKKI. Tulli otti yhteyttä kyseisen saksalaisen tavaramerkin oikeudenhaltijan suomalaisen edustajaan.

Oikeudenhaltijan edustaja totesi, että kauttakuljetuksessa olevat hallitunkit pakkausineen olivat tavaramerkkiä loukkaavia. Koska asiaa ei saatu määräjän puitteissa sovittua, teki merkinhaltija Tullille tutkintapyyynnön.

Hallitunkit osoittautuivat suhteellisen kevytrakenteisiksi, joita esimerkiksi yksityishenkilö voi käyttää oman auton nostamiseksi.

Tuotteet oli selkeästi suomenkielisinä teksteineen suunnattu suomalaiselle ostajakunnalle Tallinnassa.

Muutakin asiassa on tehty sovinto ja väärennetyjen tuotteiden pakkauksista on poistettu saksalaisen valmistajan merkinnät.

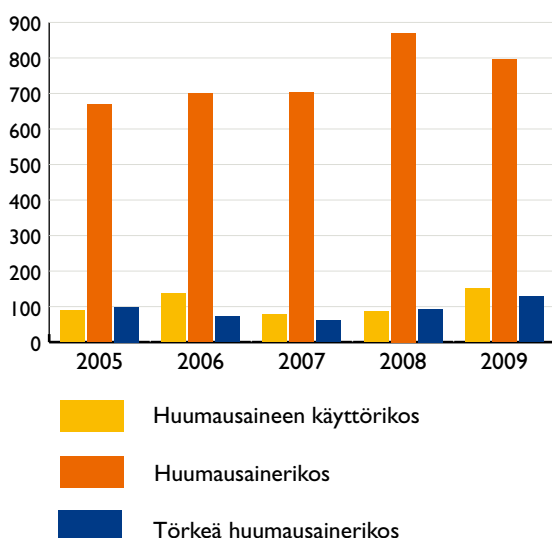
Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet

Tullin tietoon tuli vuonna 2009 yhteensä 1 079 huumausainerikosta. Törkeiden huumausainerikosten määrä kasvoi 43 prosentilla vuoteen 2008 verrattuna. Törkeistä huumausainerikoksista epäiltiin 153 henkilöä, joista suomalaisia oli 64, virolaisia 13 ja venäläisiä 7. Huumausainerikollisuuden kansainvälisyyttä kuvaa hyvin se, että muiden kuin edellä mainittujen kansallisuuksien osuus nousi 45 prosenttiin, kun keskimäärin osuus on ollut noin 20 prosenttia. Muutos johtuu pitkälti Tullin paljastamista kannabiksen salakuljetustapauksista.

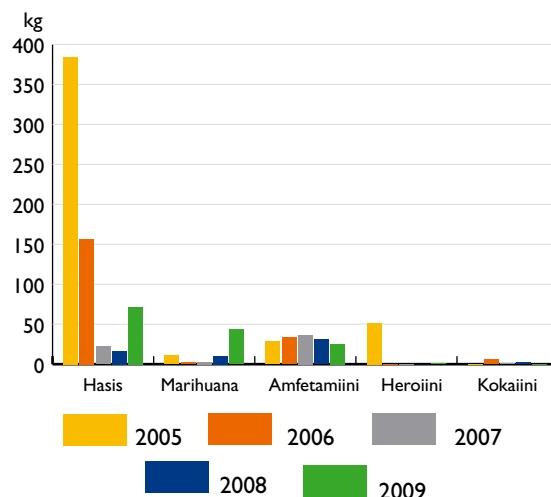
Huumausaineita takavarikoitiin yhteensä 3 373 kiloa, mikä on 31 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Khatin osuus tästä määrästä oli 3 227 kiloa eli lähes 96 prosenttia ja muita huumausaineita takavarikoitiin 146 kiloa. Kannabistuotteiden takavarikkomäärät kasvoivat. Myös heroiniä takavarikoitiin pitkältä aikaa.

Eteläisessä tullipiirissä paljastettiin 72 prosenttia (110 tapausta) törkeistä huumausainerikoksista ja huumeita siellä takavarikoitiin 3 255,4 kiloa eli 96,5 prosenttia kaikista huumausaineista. Suuri osa huumausaineista jää pääkaupunkiseudulle, josta niitä välitetään edelleen muualle Suomeen.

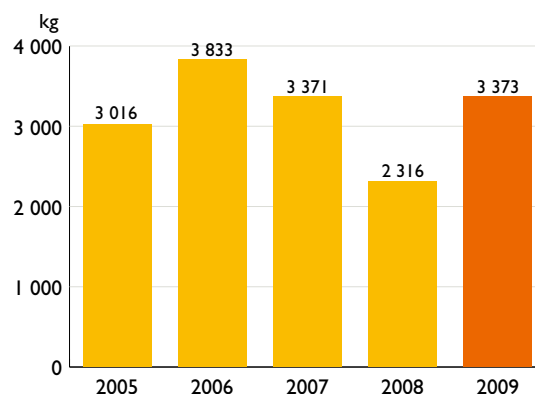
Huumausainerikokset 2005–2009

Yleisimmät huumeet Tullin takavarikoissa 2005–2009

Takavarikoidut huumeet Tullin tutkimissa jutuissa 2005–2009

Synteettiset huumausaineet

Amfetamiinia takavarikoitiin 25,42 kiloa.

Amfetamiinia takavarikoidaan edelleen enimmäkseen Viron liikenteestä. Salakuljetuserät ovat olleet 1–10 kilon suuruisia. Takavarikoidun amfetamiinin pitoisuudet ovat laskeneet ja Liettuassa valmistetun amfetamiinin osuus on noussut. Amfetamiinia salakuljetetaan niin matkustaja- kuin ajoneuvo-liikenteessä.

Vuonna 2009 Tulli takavarikoi ekstaasia 73 tab-

lettia. Ekstaasia on takavarikoitu vähän, mutta designhuumeiden osuus sitä vastoin on huolestuttavasti kasvanut. Ekstaasin kaltaisia designhuumeita myydään ekstaasina, eivätkä käyttäjät välttämättä erota niitä toisistaan. Kuitenkin vaikutuksiltaan designhuumeet saattavat olla hengenvaarallisia.

Tapauksia

Tammikuun lopulla Tallinnasta saapui Helsingin Länsisatamaan vironvenäläinen mies, jonka matkatavaroista löytyi lahjapaperiin kääritty pahvilaatikko. Lahjapaketti sisälsi lähes kaksi kiloa amfetamiinia kahdessa vakuumpaketissa.

Asian käsittely on kesken.

.....

Tammikuun lopulla huumekoira reagoi Tallinnasta saapuneen venäläisen miehen kantamaan muovikassiin. Tullitarkastuksessa kassista löytyi kaksi leipäpussia, joiden todettiin sisältävän lähes kaksi kiloa amfetamiinia. Miehen mukaan hänen olisi pitänyt viedä huumeet Itäkeskuksen hampurilaisravintolaan, jolloin hän olisi saanut tuntemattomalta vastaanottajalta palkkion.

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi miehen 4 vuoden ja 10 kuukauden vankeusrangaistukseen. Tuomio ei ole vielä lainvoimainen.

.....

Maaliskuussa virolaiselta mieheltä takavarikoitiin Helsingin Länsisatamassa yli yhdeksän kiloa amfetamiinia. Esitutkinnaissa mies kertoi tullessa Suomeen tekemään

rakennusalan töitä. Viikkoa ennen Suomeen tuloa miehen tuttavien tuntema henkilö oli ottanut häneen yhteyttä ja pyytänyt viemään Suomeen matkalaukun, joka noudeksiin satamasta. Mies kielsi tietäneensä, että matkalaukku sisälsi huumeita. Vaimolleen hän kertoi menevänsä päiväksi Tarttoon. Mies ei osannut kertoa työpaikkaa tai työnantajaa Suomessa. Mukana hänellä oli ainoastaan amfetamiinia sisältävä matkalaukku, eikä yhtä ainoasta henkilökohtaista tavaraa.

Asian käsittely on kesken tuomioistuimissa.

.....

Huhtikuussa otettiin Helsingin Länsisatamaan saapunut mies tarkkailuun. Mies ajeli yli vuorokauden Tampere-Raisio-Salo-Helsinki välillä yöpyen matkan varrella Tampereella. Mies otettiin kiinni tämän maasta poistuessa. Esitutkinnaissa mies kertoi ajelunsa syyksi, että oli saanut Virossa ohjeet kuluttaa aikaansa, koska oli myöhästynyt sovitusta aikataulusta. Auton mies oli jättänyt sataman läheisyydessä olevalle pysäköintialueelle. Autosta takavarikoitiin yhdeksän kiloa amfetamiinia.

Esitutkinnaissa ilmeni myös, että kuukautta aikaisemmin sama mies oli luovuttanut Espoossa viisi kirjettä. Kesäkuussa tehdyssä kotietsinnässä takavarikoitiin 2 428 designhuume mCPP-tabletteja, jotka todennäköisesti olivat olleet miehen maahantuomien kirjekkujen sisältönä.

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi miehen 8 vuoden ja 6 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Lokakuun lopussa saapui virolaismies Helsingin Länsisatamaan ilman matkatavaroita. Suoritetussa tullitarkastuksessa löydettiin kaksi kiloa amfetamiinia miehen mukana olleesta hanaviinipakkauksesta. Mies oli saapunut Suomeen väärällä nimellä eikä hänellä ollut mukana henkilöllisyystodistusta.

Esitutkinnaissa hän kertoi tulleen Suomeen rakennusalan töihin. Viinikartongin hän oli saanut tutulta mieheltä Tallinnan satamassa. Huumeista hän kielsi tietävänsä mitään. Viinipakkauksen hän olisi luovuttanut satamassa tuntemattomalle vastaanottajalle, jolla olisi ollut tiedossa hänen tuntomerkinsä.

Asian käsittely on vielä kesken tuomioistuimissa.

Opiaatit

Tulli takavarikoi heroiinia vuonna 2009 yhteensä 0,896 kiloa kahden tapauksen yhteydessä. Vuonna 2008 sitä takavarikoitiin vain 3 grammaa. Viranomaisten saamien tietojen mukaan heroiinin kysyntä olisi nousemassa, vaikka sitä ei ole kovin paljon takavarikoitukaan.

Heroiinin tilalle levinneen Subutexin takavarikkojen kokonaismäärä kääntyi viime vuonna jälleen kasvuun. Tulli ja poliisi takavarikoivat yhteensä noin 17 000 Subutex -tablettia.

Tapauksia

Kesäkuun lopussa Helsingin lentotullissa tehtiin profiloinnin perusteella heroiinitakavarikko, jossa Roomasta saapuneelta espanjalaiselta mieheltä takavarikoitiin heroiinia yhteensä 670,3 grammaa. Ensimmäinen löytyi miehen repusta alle 100 grammaa valkoista jauhetta, jolloin mies tunnusti löytäneen ”kokaiinin” olevan hänen omaan käyttöönsä. Myöhemmin lähemmissä tutkimuksissa voitiin todeta miehen nielleen vielä 577 grammaa heroiinia.

Vantaan käräjäoikeus tuomitsi miehen 5 vuoden ja 6 kuukauden vankeusrangaistukseen ja rikoshyötystä 1 000 euroa.

.....

Elokuun lopussa Nuijamaan tullissa pysäytettiin Suomen rekisterissä oleva henkilöauto, jolla maahan saapuivat Suomessa asuvat venäläinen mies- ja naishenkilö. Tullitarkastuksessa heiltä takavarikoitiin yhteensä 112,4 grammaa heroiinia. Molemmat olivat kätkenneet huumeaineet kehonsisäisesti. Esitutkinnaissa ilmeni, että he olivat salakuljettaneet heinä-elokuun aikana yhteensä 457 grammaa heroiinia Suomeen. Tutkimuksissa selvisi myös, että epäillyt olivat itse käyttäneet heroiinia. Tapaukseen liittyi lisäksi naisen kanssa samassa osoitteessa asuva venäläinen mieshenkilö.

Lappeenrannan käräjäoikeus tuomitsi kuriireina toimineen miehen 2 vuoden, naisen 1 vuoden 9 kuukauden sekä huumeaineen vastaanottaneen miehen 1 vuoden 6 kuukauden ehdollisiin vankeusrangaistuksiin.

Kannabis

Tulli takavarikoi hasista yhteensä 71,68 kiloa, 76 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Marihuanaa takavarikoitiin 43,38 kiloa, mikä sekin on 77 prosenttia enemmän edellisvuoteen verrattuna.

Uutena salakuljetusreitteinä nousi esiin suora Helsinki-Delhi-lentoreitti. Reittiä käytettiin Suomen ja muun Euroopan markkinoille tarkoitetun hasiksen salakuljetukseen.

Muutamissa tapauksissa kannabista yritettiin salakuljettaa myös kehonsisäisesti.

Marihuanan kukinto on tällä hetkellä katukaupassa haluttu huume. Kotikasvatuksen suosio on edelleen korkea ja Tullissa tämä näkyy kannabiksen siemenien tuonnissa. Siemeniä saa helposti tilattua Internetin välityksellä.

Tapauksia

Vuoden 2009 alkupuolella alkoi purkautua laajempi salakuljetusvyöhyke, jossa salakuljetettiin marihuanaa Hollannista Suomeen. Salakuljetustapauksien taustalta paljastui neljä Suomessa asuvaa nigerialaista. Tutkinnaissa onnistuttiin liittämään vuonna 2008 esiin tulleita salakuljetuksia samaan organisaatioon. Epäillyistä kolme liittyi helmikuussa Turussa paljastuneeseen 13 kilon marihuanan salakuljetusyritykseen ja neljäs on myöntänyt osallisuutensa tammikuussa takavarikoituun 21 kilon marihuanamäärään, jonka salakuljetusyrityksestä pidätettiin Suomessa asuva Irakin kansalainen.

Tutkinnaissa ilmeni, että tätä neljättä nigerialaista on syytä epäillä myös useista muista samankaltaisista teoista, kuten marraskuussa 2008 Saksassa paljastuneesta 8,9 kilon marihuanaerän salakuljetusyrityksestä, jossa oli käytetty suomalaista nuorta miestä kuriirina.

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi päätekijän 5 vuodeksi vankeuteen ja rikoshyötystä 60 000 euroa. Muut saivat vankeutta 3 vuotta 6 kuukautta, 2 vuotta 6 kuukautta sekä 60 päivää.

Tulli tutki mittavan sarjan hasiksen salakuljetuksia Intiasta

Hasis matkalaukkujen raaka-aineena

Suorat lennot Helsingin ja Delhin välillä alkoivat loka-kuussa 2006 ja päivittäinen yhteys syyskuussa 2009. Reitti on ainoa suora lentoyhteys Pohjois-Euroopasta Delhiin, joten se on löytänyt laajan asiakaskunnan. Helsingin maantieteellisen sijainnin ansiosta lennot Delhiin kestävät vain 6,5 tuntia, mikä tekee reitistä lyhyimmän yhteyden Euroopan ja Intian välillä. Helsingistä on hyvät jatkoyhteydet muualle Eurooppaan.

Tulli teki tästä liikenteestä monta hasistakavarikkoa vuonna 2009. Lentotulli paljasti useampia noin seitsemän kilon hasiserän salakuljetusyrityksiä, joissa huumausaine oli puristettu levyksi ja kätetty matkalaukujen välipohjiin ja seinämiin. Kuriirit olivat saapuneet Intiasta tarkoituksena salakuljettaa hasis Suomeen tai edelleen muualle Eurooppaan.

Levyksi puristettua hasista takavarikoitiin vuoden aikana yhteensä noin 50 kiloa ja sen arvo olisi ollut katucaupassa noin 500 000 euroa. Hasiserien koot vaihtelivat 6,3 kilogrammasta 8,3 kilogrammaan. Lisäksi tutkinnassa selvitettiin, että takavarikoitujen erien lisäksi oli salakuljetettu ainakin 25 kilogrammaa hasista.

Tutkinnassa on ollut kahdeksan miestä epäiltynä törkeästä huumausainerikoksesta. Nämä kuriirit ovat tehneet kaikkiaan 14 vastaavaa salakuljetusmatkaa. Kiinnijääneiden kuriirien lisäksi lentotullissa profiloitiin kauttakulkumatalla olleita huumekuriireita, joita ei ohjattu Suomessa tarkastukseen, vaan joista tieto välitettiin eteenpäin määrämaahan.

Kevään salakuljetustapauksissa paljastui nopeasti yhtäläisyyksiä, joiden perusteella toiminnan voi todeta olevan kansainvälistä ja organisoitua. Kiinni jäänyt ranskalainen mieskuriiri kertoi aiemmasta vastaavasta kuriirimatkasta Helsinkiin sekä yhdestä Norjaan. Vastavasti toinen ranskalainen mieskuriiri kertoi salakuljetta-neensa hasista ainakin sekä Suomeen että Tanskaan.

Paljastuneet tapaukset olivat samankaltaisia. Toiset kuriireista olivat selkeästi ammattikuriireja, jotka olivat ennen kiinnijäämistään tehneet useita vastaavanlaisia matkoja. Käytännössä kuriirit lensivät Delhiin, jossa he saivat valmiin matkalaukun ja osan palkkiosta sekä lentolipun. Määrämaassa sovitussa luovutuspaikassa kuriirit saivat loput palkkiorahoista. Laukun luovutus saattoi tapahtua lentokentällä tai sovitussa hotellissa. Palkkion suuruus vaihteli 1000 dollarista 7000 euroon.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus tuomitsi kiinnijääneet kuriirit 2–2,5 vuoden vankeuteen.

Intiassa on useita ”matkalaukkupajoja”, joissa laukun tavallisesti muovinen tai vanerinen tukikappale korvataan hasiksesta puristetusta levystä. Laukut näyttävät tehdasvalmisteisilta. Salakuljetustapa on maailmalla suosittu. Tukikappaleiksi puristetut hasislevyt eivät näy läpivalaisussa, ja matkalaukun runko näyttää alkuperäiseltä.

Tulli vaihtoi tietoa yhdysmiesverkostonsa kautta Intiaan ja tietävästi ainakin yksi laukkuverstaas on onnistuttu sulkemaan.

Syyskuussa Helsingin Katajanokalla takavarikoitiin 5 kiloa marihuanaa. Puolalainen kuriiri kertoi jääneensä Hollannissa työttömäksi ja siksi hän suostui tuttavän pyynnöstä lähtemään huumeiden salakuljetusmatkalle. Mies lensi Tukholmaan, josta hänet noudettiin ja jossa hänelle ostettiin laivalippu Helsinkiin. Huume löytyi matkalaukusta Helsingissä tehdystä tullitarkastuksessa.

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi miehen ehdottomaan vankeuteen 1 vuodeksi ja 10 kuukaudeksi.

• • • • •

Marraskuussa saapui Malagasta Pariisin kautta Helsinki-Vantaan lentoasemalle saksalaismies, joka yritti salakuljettaa nieltynä kilon hasista. Puhuttelun perusteella mies lähetettiin röntgeniin, jossa näkyi useita vierasesineitä. Eristämistarkkailussa mies ulosti 100 hasista sisältävää huumausainepakettia. Myöhemmin pidätettiin pääkaupunkiseudulla asuva vastaanottajana ollut mies.

Kuriiri tuomittiin Vantaan käräjäoikeudessa 11 kuukauden ehdolliseen vankeuteen.

Kokaiini

Tulli takavarikoi kokaiinia vuonna 2009 yhteensä 0,19 kiloa, kun sitä edellisvuonna takavarikoitiin lähes kaksi kiloa. Kokaiini on vakiinnuttanut asemansa Suomessa erityisesti julkisuudesta tunnettujen nuorten aikuisten juhlissa.

Tapaus

Maaliskuun loppupuolella helsinkiläinen mies saapui takсила Ruotsista Tornion kautta Kemiin mukanaan 5 715 grammaa hasista ja 181 grammaa kokaiinia. Mies vei huumeita sisältävän laukun Kemin aseman säilytyslokeron ja meni kemiläiseen ravintolaan. Miehen noutaessa laukkuja hänelle suoritettiin tullitarkastus. Tutkinnassa selvisi, että alkuvuodesta 2009 mies oli tehnyt kaksi lentomatkaa Kööpenhaminaan, josta hän oli palannut takaisin pohjoisen maarajan kautta, vaikka hänelle oli ostettu paluulento Kööpenhaminasta Helsinkiin. Miehellä oli vahva huumausainetausta jo 1970-luvulta. Edellisen tuomion mies oli saanut Espanjassa kokaiinikilon salakuljetuksesta. Vankilasta hän oli vapautunut vuonna 2000.

Kemi-Tornion käräjäoikeus tuomitsi miehen tällä kertaa 3 vuodeksi 4 kuukaudeksi ehdottomaan vankeuteen.

Khat

Tulli takavarikoi khatia takavarikoitiin 3 227 kiloa eli lähes tuhat kiloa enemmän kuin edellisenä vuonna. Khatin käyttö liittyy somaliyhteisön kulttuuriin.

Huumausaineiden lähtöaineet eli prekursorit

Huumausaineiden lähtöaineet ovat kemikaaleja, joita käytetään eristettäessä ja puhdistettaessa huumausaineita kasvimateriaalista tai valmistettaessa huumausaineita kemiallisella synteesillä. Huumausaineiden valmistuksessa tarvittavia kemiallisia aineita käytetään pääasiassa laillisiin tarkoituksiin ja merkittävä osa lähtöaineista hankitaan laillisilta kemikaaleja käsitteleviltä tahoilta.

Pienellä määrällä lähtöainetta saadaan tuotettua suuria määriä huumausaineita, esimerkiksi yhdestä litrasta BMK:ta saadaan noin 50 000 amfetamiinitablettia. Huumausaineiden lähtöaineiden valvonta on erittäin tehokas tapa rajoittaa huumetarjontaa. Huumausaineiden valmistusportaan voitot ovat huomattavia.

EU:ssa on eri projekteilla ja operaatioilla onnistuttu estämään kemikaalien pääsy laittomille markkinoille. Tämä on ajanut huumausaineiden valmistajia keksimään uusia keinoja sekä lähtöaineiden salakuljettamiseen että uusien designhuumeiden kehittämiseen.

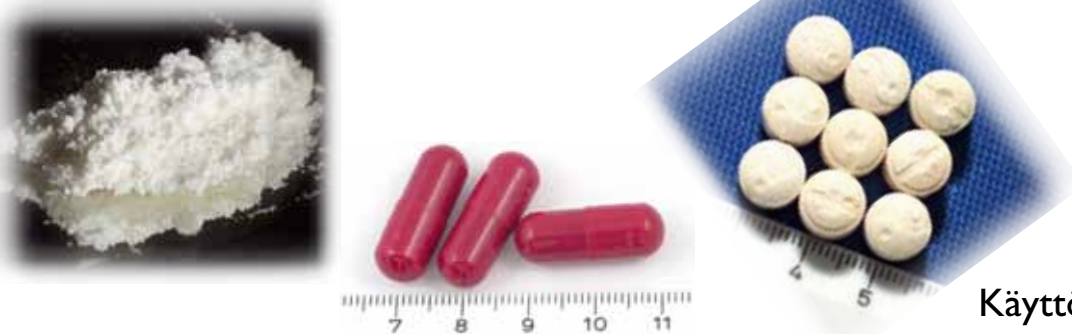
Designhuumeet

Designhuume on huumausainejohdannainen, joka vaikuttaa huumausaineen tavoin, mutta jota ei ole luokiteltu huumausaineeksi. Erilaisia huumausainejohdannaisia on satoja eikä niillä yleensä ole lääkinnällistä tai muuta käyttöarvoa. Yleensä termillä tarkoitetaan vain synteettisesti valmistettuja aineita, joissa molekyylin kemiallista rakennetta on muutettu, mutta myös tiettyjä huumaavia kasveja voidaan käyttää designhuumeiden tavoin.

Synteettiset designhuumeet ja luonnonaineet ovat psykoaktiivisia aineita. Sillä tarkoitetaan kemiallisia aineita, jotka vaikuttavat ihmisen psyykeen. Psykoaktiivisista aineista osa, kuten huumausaineet, on laittomia ja osa laillisia, kuten psykelääkkeet, kofeiini ja nikotiini. Ne voivat toimia esimerkiksi unilääkkeinä, rauhoittavina tai piristävinä aineina. Yhteistä niille on, että ne aiheuttavat riippuvuutta.

Internet-tilausten takia designhuumeiden ja muiden psykoaktiivisten huumeiden yleistyminen näkyy erityisesti Tullin työssä. Vuonna 2009 Tullilaboratoriossa tutkittiin 30 erilaista designainetta ja 11 erilaista rohdosta, yhteensä 62 kiloa. Tutkittavat erät ovat lisääntyneet: vuonna 2008 tutkittiin 16 eri ainetta ja 13 eri rohdosta, yhteensä 3,3 kiloa.

Designhuumeita löytyy useimmiten jauheina, tabletteina tai kapsleina, mutta myös lappuina ja nesteinä.

Spice-rohdostuotteet tulivat markkinoille vuonna 2007 ja saavuttivat heti suuren suosion.

Vuonna 2009 Tulli takavarikoi Spicea yli 60 kiloa. Pakkaustekstien mukaan rohdosseos sisältää erilaisia kasveja. Pakkauksissa ei ole kuitenkaan mainittu synteettisiä kannabinoideja (mm. JWH-018), jotka antavat tuotteelle sen huumaavan luonteen.

Useimmat designhuumeista ovat kolmen eri aineen johdannaisia: fenetyyliamiinin eli amfetamiinin, tryptamiinin tai piperatsiinin. Kun fenetyyliamiiniin, joka on monen huumausaineen ja designhuumeen rakenteen perusosa, lisätään yksi metyyli-ryhmä, aine on amfetamiinia.

Osa yhdisteistä toimii huumausaineiden tavoin, toiset eivät vaikuta lainkaan ja joidenkin käyttämisestä tulee epämiellyttävä olo. Käyttäjät eivät välttämättä huomaa eroa aidon ja designhuumeen välillä. Muun muassa Ruotsissa on raportoitu myyjistä ja käyttäjistä, jotka ovat 4-fluoroamfetamiinia käyttäessään luulleet käyttäneensä amfetamiinia. Henkilöt ovat olleet pitkän linjan amfetamiinin käyttäjiä, eivätkä silti erottaneet aineita toisistaan.

Internet markkinapaikkana

Euroopassa on monimutkaiset ja muutosherkät designhuumeiden markkinat. Aineiden valmistajat ovat kekseliäitä. Uusia tuotteita kehitetään ja niitä markkinoidaan joskus melko aggressiivisesti. Aineet vaihtelevat perinteisistä huumeista laboratorioissa syntetisoituihin, ihmisillä testaamattomiin kemikaaleihin. Markkinapaikkana käytetään Internetiä.

Tieto uusista aineista leviää keskustelupalstoilla nopeasti, ja jotkut aineet nousevat suosioon. Myös aineen saatavuus verkkokaupoista vaikuttaa niiden hankintaan. Internet-sivustoilla vaihdetaan tiuhaan vinkkejä ja kokemuksia aineista sekä siitä, kuinka Tulli suhtautuu designhuumeiden maahan-tuontiin.

Yksi syy designhuumeiden lisääntymiseen on huumausaineiden lähtöaineiden saatavuuden heikkeneminen, kuten BMK:n, jota käytetään amfetamiinin valmistuksessa. Lisäksi rikollisorganisaatioille on vähemmän riskialtista ja jopa tuottoisampaa levittää designhuumeita.

Käyttö ei ole vaaratonta

Käyttäjien tiedot aineiden vaikutuksista saattavat perustua pelkkiin anekdootteihin ja Internet-sivujen mainospuheisiin. Kun uusi aine tulee saataville, ei ole käyttäjältä toiselle periytyvää tietoa turvallisesta annostuksesta ja käyttötavasta. Itselle sopivan käyttöannoksen kokeileminen ja löytäminen tekee aineen käytöstä erittäin vaarallista.

Huumejohdannaisien yleistymisen myötä myrkytyskeskukset ovat vaikeuksissa. Myrkytyksen sattuessa lääkärit eivät välttämättä pysty auttamaan, koska osaa aineista ei tunneta.

Suomessa on Tullilaboratorion tutkimuksissa todettu, että pakkausten merkinnät pitävät pääsääntöisesti paikkansa. Se ei kuitenkaan auta myrkytyskeskuksia, jotka joutuvat selvittämään tapauksia, joissa uusia aineita käytetään muun muassa alkoholin ja jopa toisten huumeiden kanssa. Käyttäjä itse ei välttämättä edes tiedä, mistä huumausaine tulee.

Huumausainelaki ja designhuumeet

Huumausaineiksi on luokiteltu 240 ainetta. Huumausainelaissa sanotaan hyvin yksiselitteisesti, mitä aineita huumausaineet ovat – Suomen laki ei salli rinnastettavuutta. Mikään muu kuin listassa mainittu aine, vaikka sen rakenne tai vaikutukset olisivat samankaltaisia, ei Suomen lain mukaan ole huumausaine. Tätä lainsäädäntöämme suomaa mahdollisuutta hyödynnetään häikäilemättä designhuumeiden tuottamisessa ja kaupassa.

Muutosta ilmassa?

Suomessa useat psykoaktiiviset tuotteet luokitellaan tällä hetkellä, hieman harhaanjohtavasti, reseptiä vaativiksi lääkkeiksi. Aiemmin käsittelyssä ollut niin kutsuttu odotushuonelaki ei koskaan toteutunut. Sen tavoitteena oli mahdollistaa, että tarvittaessa viranomaiskontrollin alaisuuteen voitaisiin ottaa aineita, jotka eivät ole huumausaineiden listalla, mutta jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joilla ei ole todettu hyötykäyttöä.

Ruotsissa on käytössä laki terveydelle vaarallisista aineista, jonka avulla uudet huumausaineet saadaan pysäytettyä. Lain avulla on estetty usean uuden huumausaineen maahantuonti.

Designhuumeista on ehtinyt muodostua meiläkin huolestuttava ilmiö, jota ei auta sivuttaa. Onneksi laki terveydelle vaarallisista aineista on otettu uudelleen käsittelyyn.

Huumelääkkeet

Huumelääkkeiden takavarikkomäärät vähenivät edellisestä vuodesta peräti 80 prosenttia.

Subutexia on kuitenkin viiden vuoden vertailussa takavarikoitu eniten vuonna 2009. Määrä on noussut melkein 130 prosenttia edellisestä vuodesta.

Bentsodiatsepiinit ovat buprenorfiinin ohella edelleen suosittuja päihdetarkoitukseen käytettyjä huumausaineiksi luokiteltuja lääkkeitä. Bentsodiatsepiineja takavarikoitiin vuonna 2008 yhteensä 95 297 tablettia, kun takavarikkomäärä vuonna 2009 jäi huomattavasti vähäisemmäksi eli 19 377 tablettiin.

Metadonia takavarikoitiin 495 millilitraa vuonna 2009, kun edellisenä vuonna sitä saatiin takavarikkoon ainoastaan 8,5 millilitraa.

Huumelääkkeitä salakuljetettiin tapausmääräisesti eniten laivamatkustajana Virosta ja Ruotsista Suomeen, lähinnä Helsinkiin. Toiseksi eniten tapauksia ilmeni postilähetyksistä, jolloin lähtömaana olivat ensisijaisesti Intia tai Thaimaa.

Huumelääkkeistä suosittuja valmisteita ovat muun muassa Xanax, Dormicum, Alprazolam ja Diazepam. Postitse lähetetyt lääkkeet oli yleensä tilattu Internetin kautta.

Tapauksia

Subutex

Marraskuussa 2009 saapui mieshenkilö matkustajana laivalla Virosta Suomeen. Miehen havaittiin tapaavan toisen, myös matkustajana olleen miehen terminaalin edustalla. Miehet siirtyivät läheiselle pitkäaikaispysäköintipaikalle, missä heidän voitiin havaita purkavan Long Drink -juomalaatikoita jotain mukana olleeseen olkalaukkuun. Tämän jälkeen kaksikko erosi toisistaan.

Vanhempi miehistä käveli Ruoholahteen, missä hän kerrostalon edustalla tapasi kaksi henkilöä, joille hän luovutti kantamansa tavarat ja lähti sitten kulkemaan takaisin Länsiterminalille päin.

Nuorempi miehistä oli jäänyt pysäköintipaikan läheisyyteen, josta lähti jalkaisin hetken kuluttua kohti Länsiterminalia. Tapahtumien ja olosuhteiden arvioinnin jälkeen kaikki osalliset henkilöt otettiin kiinni.

Matkustajina saapuneiden todettiin olevan Viron kansalaisia ja tavaroiden vastaanottajien venäläisperäisiä, mutta vailla kansalaisuutta olevia miehiä. Tarkastuksessa toiselta vastaanottajamieheltä löytyi yhteensä 1 120 kappaletta kahdeksan milligramman Subutex-tablettia. Esitutkinnassa saatiin selvitettyä myös aiempia, samana vuonna tehtyjä Subutexin salakuljetuksia.

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi toisen virolaisista salakuljettajista törkeästä huumausainerikoksesta 2 vuoden ja 3 kuukauden vankeusrangaistukseen. Toinen virolaismies tuomittiin kahdesta törkeästä huumausainerikoksesta ja kolmesta huumausainerikoksesta yhteensä 2 vuoden ja 8 kuukauden vankeuteen.

Venäläismiehistä toinen oli hankkinut, pitänyt hallussaan ja levittänyt eteenpäin Subutex-tabletteja, joten oikeus tuomitsi hänet kolmesta törkeästä huumausainerikoksesta ja kolmesta huumausainerikoksesta yhteensä 3 vuoden vankeusrangaistukseen.

Toinen venäläismiehistä tuomittiin vain sakkorangaistukseen huumausaineen käyttörikoksesta.

Bentsodiatsepiinit

Helmikuussa 2009 otettiin tarkastukseen Vantaan ulkomaanpostikeskuksessa Kambodzasta saapunut postilähetyt, johon huumausaineisiin koulutettu koira oli reagoinut. Lähetys oli osoitettu yksityishenkilölle Poste Restanteen Ouluun.

Lähetys sisälsi 1 000 kappaletta pyöreitä, sinisiä tabletteja, jotka Tullilaboratorion tutkimuksissa osoittautuivat Diapam 10 mg -bentsodiatsepiinitableteiksi. Tabletit oli kiinnitetty paperiarkkeihin. Huumelääkkeet oli lähettänyt ruotsinkielisellä nimellä esiintyvä yksityishenkilö Kambodzasta Suomeen.

Syyttäjä teki asiasta syyttämättäjäätämispäätöksen, koska riittävää näyttöä lähetyksen vastaanottajaksi merkityn henkilön osallisuudesta ei saatu.

Lääke- ja dopingrikokset

Lääkkeet

Lääkerikosten määrä on noussut koko 2000-luvun. Vuosi 2009 osoitti ensimmäisen kerran useaan vuoteen yhteismäärän laskua. Rikkomusten osuus väheni lähes 30 prosentilla.

Takavarikoitujen lääkkeiden määrä (tablettia/ampullia) aleni 18 prosenttia verrattuna vuoteen 2008.

Lääkkeistä yli 90 prosenttia tulee postitse ja alle viisi prosenttia matkustajien mukana. Internetiä käytetään yhä enemmän tilausvälineenä. Lääkkeitä tilattaessa ei asiakkaalla välttämättä ole tietoa, missä itse postitus tapahtuu. Venäjän kansalaiset tuovat pieniä määriä mitä erilaisimpia lääkkeitä saapuessaan Suomeen. Kyse on yleensä aina omaan käyttöön tarkoitettuista aineista, joita ei ole lupa tuoda ilman lääkemääräystä Suomeen.

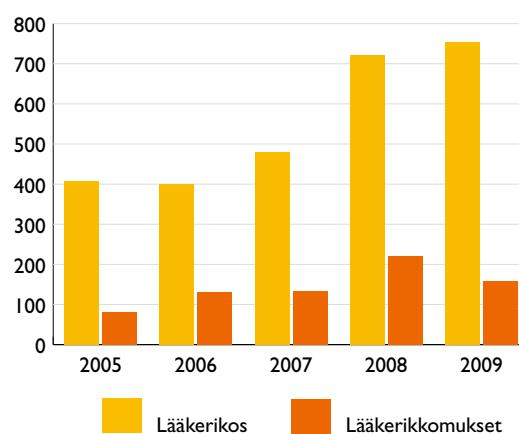
Internet-lähetysten lisäksi myös sukulaiset ja ystävät lähettävät Suomessa asuville henkilöille lääkkeitä erilaisten sairauksien ja vaivojen itsehoidon. Monesti kyse on tietämättömyydestä, jolloin huomataan, että toisen maan käsikauppalääke vaatiikin Suomessa lääkemääräyksen, eikä sitä ole lupa vastaanottaa postitse täällä.

Internetin kautta tilattavien lääkkeiden valikoima laajenee jatkuvasti ja sitä kautta tilataan nykyään melkein mitä tahansa: muun muassa erektio- ja laihdutusvalmisteita, särkylääkkeitä, antibiootteja, antihistamiineja, kaljuuntumisenestovalmisteita, tupakanvieroitukseen tarkoitettuja lääkkeitä ja erilaisia laastareita ja muita valmisteita, erilaisia lääkevoiteita sekä voimailijoille tarkoitettuja lääkkeitä (klenbuteroli, efedriini).

Suuren ryhmän muodostavat erektiolääkkeet, jotka usein tulevat Intiasta. Viagran rinnalle on tullut useita kymmeniä uusia kauppanimikkeitä, joissa pääasiallisesti vaikuttavana aineena on joko sildenafilafiili tai tadalafilafiili. Tällaisten potenssilääkkeiden takavarikko-osuus on noussut vuodesta 2008 lähes 10 000 tablettia.

Tilaajina eivät ole ainoastaan keski-ikäiset tai iäkkäämmät miehet, vaan nykyään myös nuoret

Lääkerikokset 2005–2009

miehet ja naiset tilaavat näitä valmisteita. Tavallisin tilattu kertaerä on noin 30 tablettia.

Efedriiniä takavarikoitiin 4 693 tablettia vuonna 2009. Määrä oli edellisenä vuonna huomattavasti suurempi eli 30 115 tablettia.

GBL

Gammabutyrolaktonia takavarikoitiin vuonna 2009 yhteensä 75,1 litraa 46 tapauksen yhteydessä. Määrä oli yli 40 litraa pienempi kuin edellisellä vuonna. Suurimmat takavarikot käsittivät kolme noin 10 litran erää.

GBL eli katunimeltään lakka on Suomessa luokiteltu lääkkeeksi. Se muuttuu kehossa GHB:ksi (gammahydroksivoihappo eli katunimeltään gamma), joka on luokiteltu huumausaineeksi. Näin ollen GBL on myös huumausaineen lähtöaine eli prekursori.

GBL-erät tilataan yleensä Internetistä puhdistusaineina ja ne tulevat usein kuriiripostikuljetuksina.

Dopingaineet

Vuonna 2009 Tulli takavarikoi dopingaineita yhteensä 65 095 tablettia tai ampullia eli lähes 11 000 vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Dopingrikokset ovat olleet koko viisivuotisen vertailujakson ajan nousussa. Dopingrikosten yhteismäärä on noussut edellisestä vuodesta peräti 55 prosenttia. Tämä johtuu pitkälti Internetin kautta tehtyjen lääketilausten lisääntymisestä. Törkeiden rikosten määrässä ei ole huomattavia muutoksia vuosien mittaan.

Anabolisten steroidien (tunnetuin anabolinen aine on miessukupuolihormoni testosteroni, jonka kemiallisia johdoksia ovat anaboliset steroidit) osuus väheni yli 20 prosenttia vuodesta 2008, mutta samalla "aidon" testosteronin osuus nousi saman verran. Lisäksi kasvuhormonien osuus suureni runsaalla 70 ampullilla edellisestä vuodesta. Kokonaisuudessaan takavarikoitujen dopingaineiden määrä kuitenkin pieneni edellisestä vuodesta lähes 15 prosenttia. Tässä jälleen syynä on Internetin kautta tilattujen, lähinnä omaan käyttöön tarkoitettujen aineiden pienet kertalähetysmäärät.

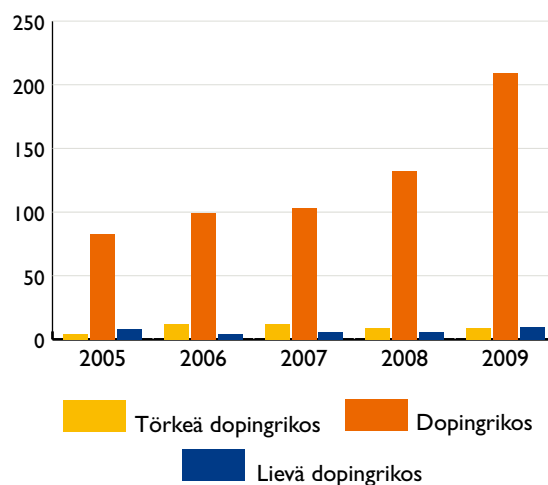
Posti on edelleen ylivoimaisin liikennemuoto dopingaineiden salakuljetuksessa. Postitse dopingaineita salakuljetetaan Thaimaasta sekä muun muassa Tshekin tasavallasta, Slovakiasta, Turkista, Kreikasta ja Englannista Lentomatrustajat tuovat myös mukanaan jonkin verran dopingaineita esimerkiksi Thaimaasta, mistä aineita on helposti ja halvalla saatavissa.

Osa takavarikkoon päätyvistä dopingaineista löytyy kotietsinnän yhteydessä, eikä niiden alkuperää tai maahantulopaikkaa saada aina selvitettyä.

Suosittu dopingaineet sisältävät usein metandienonia (Thai5, Danabol) tai testosteronia (Sustanon, Omnadren, Testosterone) tai esimerkiksi nandrolonia (Deca-Durabolin, Decabol). Thaimaasta on tullut postitse myös dopinglinimenttejä (Muay Thai Liniment).

Dopingaineista suurin osa on takavarikoitu Eteläisen tullipiirin alueella. Aineet ovat suurimassa osassa tapauksia olleet matkalla pääkaupunkiseudulle. Tilaaajat ja tuojat ovat lähes poikkeuksetta suomalaisia.

Dopingrikokset 2005–2009

Danabolia Thaimaasta

Syyskuun alussa 2009 suomalainen mies toi Thaimaasta saapueksaan 1500 Danabol-tablettia, joissa vaikuttava aine on metandienoni. Miehellä oli myös lähes 600 valkoista klenbuterolitablettia. Klenbuteroli on sympatomeettinen lääkemääräystä vaativa astmalääke, jolla on lihaksia rakentavia, anabolisia vaikutuksia. Miehellä oli lisäksi jonkin verran klomifeeni- sekä tamoksifeenitabletteja, jotka molemmat on luokiteltu dopingaineiksi. Injektoitavaa trestosteronivalmistetta häneltä löytyi 54 ampullia. Mies ilmoitti tuoneensa aineet omaan käyttöönsä suorituskyvyn parantamiseen kuntosaliharjoittelussa.

.....

Loka-marraskuussa 2009 Tullille tuli tutkittavaksi kolme erillistä tapausta, joissa kaikissa tuotiin laittomasti maahan muiden pienempien dopingaine-erien lisäksi 1 000 tablettia Danabolia, jotka oli tilattu tai hankittu Thaimaasta. Kaksi tapauksista todettiin ulkomaanpostissa ja ja yksi lentomatrustajan matkatavaroista. Kaikissa Danabol-tapauksissa oli kyse 10 mg tableteista.

Oikeuskäsittelyt tapauksien osalta ovat kesken.

Tullilaboratorio rikostorjunnan tukena

Tullilaboratorio on tullilaitoksen asiantuntijayksikkö, jonka toimialueena on koko maa. Tullilaboratorio huolehtii tuonnin ja viennin valvontaan, tullija valmisteverotukseen, tullirikostutkimuksiin sekä muihin Tullin tehtäviin liittyvistä laboratorion asiantuntemusta vaativista tutkimuksista. Tullilaboratorion palveluksessa on noin 70 henkilöä ja se on FINASin (Finnish Accreditation Service) akkreditoima testauslaboratorio (T006). Tullilaboratoriossa tutkitaan näytteitä vuosittain noin 14 000.

Tullilaboratoriossa tullitekniikan jaoston alaisuudessa toimiva ns. rikosryhmä vastaa siitä, että rikostorjunnan näytteisiin kohdistuvat laboratoriotulokset ovat luotettavia ja että tulokset saadaan ajallaan. Ryhmässä toimii kuusi rikostorjuntaan perehtynyttä huumaus-, lääke-, doping- ja designeraineiden asiantuntijaa (kolme kemistiä ja kolme laboranttia). Ryhmän tavoitteena on olla tullirikostorjunnan tarpeet ymmärtävä asiantuntijayksikkö, joka tuottaa luotettavia analyysituloksia Tullin tarpeisiin, seuraa markkinoita ja luokituttaa aineita, neuvoa, auttaa ja tukee Tullin valvontaa ja rikostutkintaa omalla asiantuntemuksellaan. Ryhmä tekee myös paljon yhteistyötä Rikostekniikan laboratorion, Lääkelaitoksen laboratorion sekä Oikeuskemiallisen laboratorion kanssa. Yhteistyöllä varmistetaan

toiminnan tehokkuus sekä kehittyminen ja tulosten luotettavuus.

Ryhmän asiantuntijat osallistuvat myös aktiivisesti tullirikostorjunnassa toimivien henkilöiden koulutukseen. Aineiden tunnistaminen, käyttötavat ja vaikutuksien ymmärtäminen ovat oleellinen osa rikostorjunnassa toimivien henkilöiden ammattitaitoa.

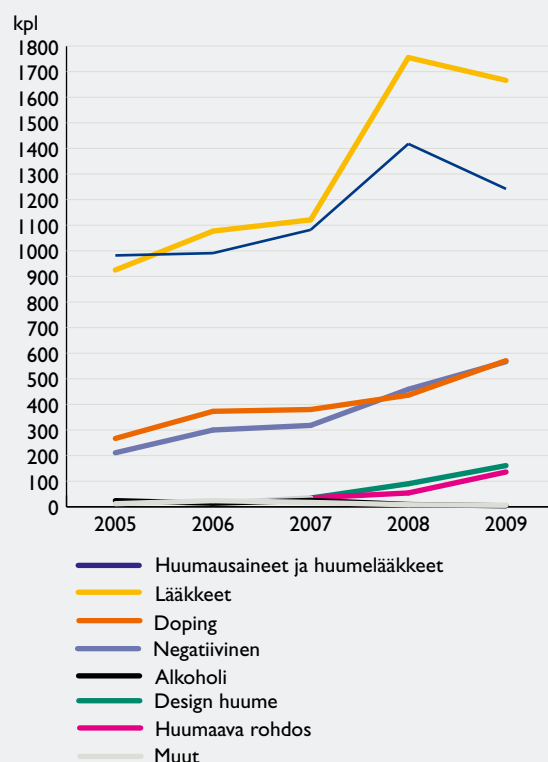
Vuonna 2009 Tullilaboratoriossa tutkittiin tullirikostutkimuksiin liittyviä näytteitä 4 353 kpl. Edellisvuoteen nähden näytemäärä kasvoi 3 prosenttia. Eniten lisääntyivät erilaiset designhuumeiksi todetut huumausaine-epäilyt sekä dopingvalmisteet. Ensimmäistä kertaa vuoden 2000 jälkeen tutkimuksiin lähetettyjen tavallisten lääkevalmisteiden määrä vähentyi edellisvuodesta.

Vuonna 2009 Tullilaboratoriossa tutkituista rikosnäytteistä 62 prosenttia oli peräisin postilähetystyistä tai rahdista, 19 prosenttia tullitarkastuksista ja 18 prosenttia kotietsinnöiltä. Osuudet ovat samaa luokkaa kuin edellisinäkin vuosina.

Vuonna 2009 huumausainetta sisältävien näytteiden keskimääräinen tutkimusaika oli seitsemän päivää ja kiireellisten näytteiden kaksi päivää. Kaikkien rikosnäytteiden keskimääräinen tutkimusaika oli 10 vuorokautta.

Tullirikostutkimukset 2005–2009

Muut rikokset

Ampuma-aserikokset

Ampuma-aserikosten määrä kasvoi edelleen. Vuonna 2009 Tullissa paljastettiin yhteensä 110 ampuma-aserikosta. Yhtään törkeää ampuma-aserikosta ei paljastunut. Ampuma-aserikoksina tutkittiin 12 ja lievinä ampuma-aserikoksina 90 tapausta. Ampuma-aserikkomuksia paljastui 8.

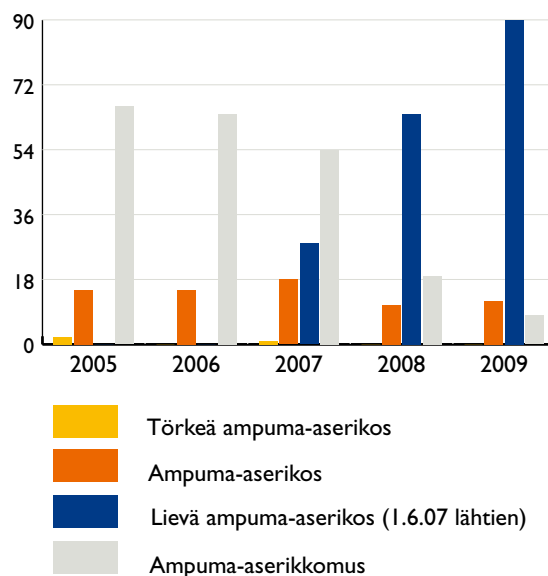
Ampuma-aserikoksia olivat yleensä kotietsinnöissä löydetty luvattomat ampuma-aseet. Lieviä ampuma-aserikoksia tai -rikkomuksia olivat pääasiassa laittomat kaasuaaseet ja sumuttimet.

Ampuma-aserikoksia tuli ilmi eniten Itäisessä tullipiirissä.

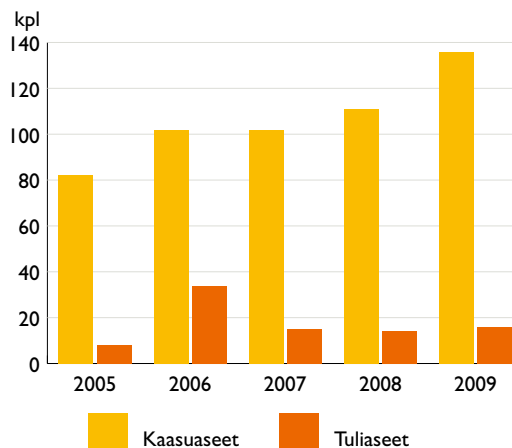
Aseita takavarikoitiin yhteensä 152 kappaletta. Näistä oli ampuma-aseita 16 kappaletta ja kaasuaaseita ja -sumuttimia 136 kappaletta. Laittomia ampuma-aseita löydetään muiden rikosten yhteydessä tehdyissä kotietsinnöissä. Laittomat kaasuaaseet paljastuvat yleensä matkustajaliikenteen tullivalvonnassa.

Deaktivoituja aseita ei lueta ampuma-aseiksi. Niitä tuodaan säännöllisesti muun muassa asekeräilijöille ja ne on tarkastuksissa todettu ampumakelvottomiksi. Deaktivoituja aseita ostetaan Suomesta ja viedään Venäjälle. Ampuma-aseen viennissä EU:n ulkopuolelle on viejän esitettävä EU:n ulkorajalla aseiden hankkimislupa ja luovutusilmoitus. Leimattu luovutusilmoitus toimitetaan luvan myöntäneelle poliisilaitokselle Tullin tai asemyyjän toimesta.

Ampuma-aserikokset 2005–2009

Takavarikoidut aseet 2005–2009

Liikenneerikokset

Vuonna 2009 Tullin tietoon tuli Suomessa tapahtuneita liikenneerikoksia ja muita liikenneerikkomuksia yhteensä 757, edellisenä vuonna luku oli 1 073.

Liikenneerikoksia paljastui 367 ja ne olivat lähinnä liikenneturvallisuuden vaarantamistapauksia. Liikenneerikkomuksia paljastui 390, jotka yleensä ovat johtuneet ajoneuvojen epäkuntoisuudesta, kuorman sitomatta jättämisestä joko kokonaan tai osittain tai ajoneuvoyhdistelmän suurimman sallitun pituuden, leveyden, korkeuden tai kokonaismassan ylittämisestä. Paljastunut tapaus voi sisältää useita liikenneerikoksia tai -rikkomuksia yhtä aikaa.

Vuonna 2009 tutkanpaljastinlaitteita löydettiin 207 kappaletta, joka on 64 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Tapaukset tutkittiin paljastinlaiterikkomuksina.

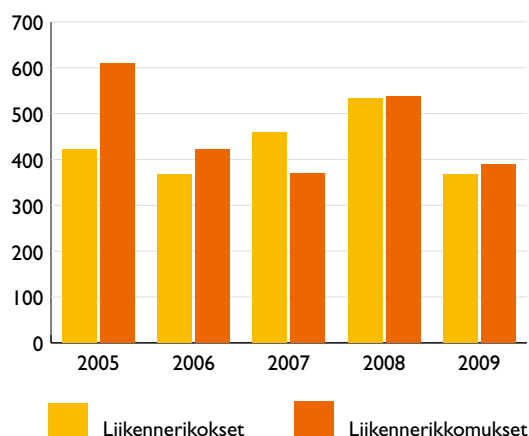
Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisia todettiin 32, jolloin kyseessä on ollut kuljettajan ajopiirturin käytöstä annettujen säännösten noudattamatta jättäminen.

Laite, jolla voidaan ajopiirturiin kytkemällä väärentää piirturikiekon merkinnät, ei ole liikenneerikos vaan rikosnimike on väärennysaineiston hallussapito. Näitä todettiin vuonna 2009 yhteensä 36 tapausta, kun niitä edellisenä vuonna paljastui yhteensä 144. Tapauksen väheneminen johtuu ajopiirturin digitalisoinnista.

Tullin paljastamia vaarallisten aineiden kuljetusrikoksia todettiin kahdeksan ja vaarallisten aineiden kuljetusrikkomuksia 81. Tapauksista yleisimmät olivat kuorman huono sitominen, puuttuvat varoituskilvet, kuorma yli sallitun määrän, kuljettaminen ilman ADR-lupaa ja puutteelliset ADR-kuljetusvarusteet.

Kuljetusrikoksina tutkittiin muun muassa käytettyjen akkujen kuljetustapauksia.

Tullin tietoon tulleet liikenneerikokset ja -rikkomukset 2005–2009

Vesiliikenneerikkomukset

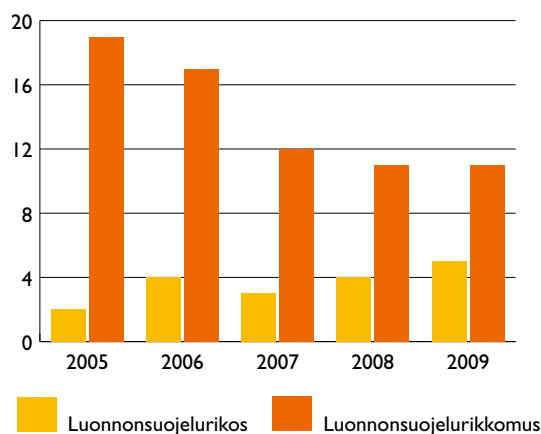
Vuoden 2009 aikana Tulli tutki vesiliikenneerikkomuksina 31 tapausta. Kyseiset tapaukset olivat pääsääntöisesti säädettyjä varusteita vailla olevan vesikulkuneuvon kuljettamisia tai ylinopeuksia, joista on annettu rikesakko tai rangaistusvaatimus.

Luonnonsuojelurikokset ja -rikkomukset

Vuonna 2009 Tullissa tutkittiin CITES-sopimuksen vastaisesti tuotuja tapauksia 22, jotka jakautuvat rikosnimikkeittäin seuraavasti: luonnonsuojelurikoksena 5 tapausta, luonnonsuojelurikkomuksina 11 tapausta, salakuljetuksena 2 tapausta, lievänä salakuljetuksena 3 tapausta ja muuna tutkintana yhdessä tapauksessa.

Luonnonsuojelurikokset ja rikkomukset paljastuvat yleensä Helsinki-Vantaan postitullissa, kun rajoituksenalaisia tuotteita on tilattu Internet-kaupasta. Lisäksi tapauksia paljastuu matkustajaliikenteen tullivalvonnassa matkatavaroista.

Tullin tietoon tulleet luonnonsuojelurikokset ja -rikkomukset 2005–2009

Tapauksia

Yksityishenkilö toi Venäjältä ilman CITES-lupaa neljä tuubia Valentil Dikul -merkkistä hierontavoidetta, joka sisälsi karhun sappea ja ihraa. Kyseisen tuotteen maahan-tuonti edellyttää lähtömaan viranomaisen myöntämän CITES-vientiluvan sekä Suomen ympäristökeskuksen myöntämän tuontiluvan.

Suomeen tuotiin Hong Kongista kauttakuljetuksena ilman asianmukaisia lupia Moskovaan tarkoitettu meri-kontti, joka sisälsi 7 398 krokotiilinnahkaista lompakkoa. Tälle kauttakuljueerälle ei ollut CITES-todistusta. Vastaa-

vanlaisia rajoituksenalaisia tuotteita olivat krokotiilin nahasta valmistetut kellonrannekkeet ja jalkineet.

Internetin kautta tilattiin laihdutusvalmistetta, jonka valmistuksessa käytetään oleanterikasveihin kuuluvia Hoodia-suvun kasveja.

Norjasta Suomeen tuotiin henkilöautossa seitsemän kiloa valaanlihaa. Asia tutkittiin lievänä salakuljetuksena. Rikoksesta epäillyt olivat ulkomaankansalaisia.

Apinaturkki valtiolle

Suomalainen mieshenkilö osti USA:sta Internet-huutokaupasta naisten turkin, joka oli valmistettu uhanalaisen kädellisen apinan nahasta. Tuote saapui Suomeen postitse ilman asianmukaisia vienti- ja tuontilupia. Suomalaisten ja ulkolaisten asiantuntijoiden mukaan turkki oli valmistettu 1940-luvulla Colobus-suvun apinalajista. Apinaturkit olivat tuohon aikaan muun muassa filmitähtien suosiossa. Vaikka turkki oli vanha, se vaati edelleen tarvittavat maahantuontiluvat.

Asia tutkittiin luonnonsuojelurikkomuksena ja käsiteltiin Päijät-Hämeen käräjäoikeudessa kirjallisesa menettelyssä. Mies tuomittiin sakkoihin ja turkki valtiolle menetetyksi.

Rikostorjunnan pakkokeinoista

Telekuuntelu

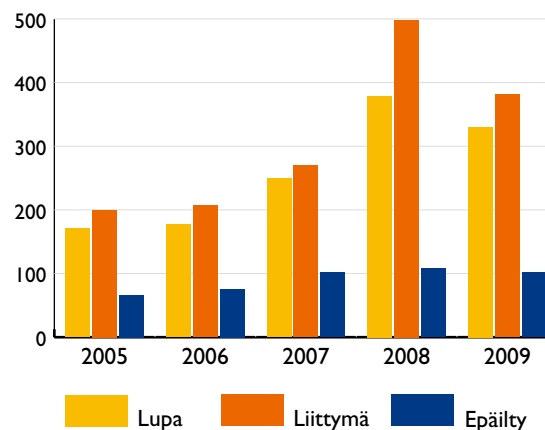
Tuomioistuimet myönsivät vuonna 2009 Tullille 330 pakkokeinolain mukaista telekuuntelulupaa. Yhdessä tapauksessa myönnettyä lupaa ei käytetty. Vuosia jatkunut telekuuntelulupien kasvu kääntyi vuonna 2009 merkittävään laskuun. Pudotusta vuoteen 2008 verrattuna tuli noin 23 prosenttia.

Niin ikään telekuuntelun kohteena olevien teleliittymien lukumäärä laski huomattavasti edellisestä vuodesta. Kun vuonna 2008 telekuuntelua kohdistettiin 498 teleliittymään, vuonna 2009 kuunneltuja liittymiä oli 381. Telekuuntelun kohteina olevien henkilöiden lukumäärä sen sijaan pysyi edellisten vuosien tasolla. Vuonna 2009 kohdennettiin telekuuntelua 102 henkilön käytössä tai hänen hallussaan oleviin teleliittymiin.

Telekuuntelua käytetään Tullissa lähinnä törkeiden huumausainerikosten (60 tapausta v. 2009) ja törkeiden veropetosten (21 tapausta v. 2009) esitutkinnassa. Vuotta aikaisemmin 73 tapauksessa telekuuntelun perusterikoksena oli törkeä huumausainerikos ja 28 tapauksessa törkeä veropetos.

Telekuuntelulupien ja teleliittymien lukumäärän laskua voidaan selittää muun muassa sillä, että telekuuntelun kohteena olevien rikoksesta epäiltyjen käytössä oli aiempaa vähemmän esitutkinnan aikana ilmitulleita teleliittymiä.

Telekuunteluluvat, liittymät ja epäillyt
2005–2009

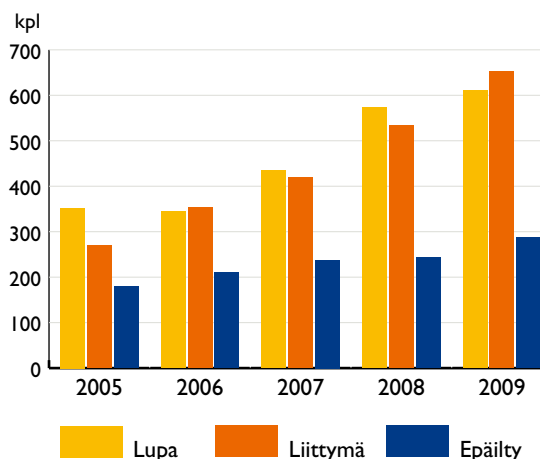
Pakkokeinolain mukainen televalvonta

Vuonna 2009 tuomioistuimet myönsivät Tullille 610 pakkokeinolain mukaista televalvontalupaa, eli kuusi prosenttia enemmän kuin vuonna 2008.

Tulli suoritti televalvontaa 653 teleliittymään tai telepäätelaitteeseen, määrä oli 12 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Teleliittymät tai -päätelaitteet olivat 288 rikoksesta epäillyn käytössä tai hallussa.

Televalvonnan kohteena olleiden rikoksesta epäiltyjen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 19 prosenttia.

Televalvontaluvat, liittymät ja epäillyt
2005–2009

Kansainvälinen toiminta

Tullirikostorjunnan antamat oikeus- ja virka-avut

Tullihallituksen operatiivisen rikostorjunnan oikeus- ja virka-aputoiminto vastaa keskitetysti Tullin rikostorjuntaan liittyvästä virka- ja oikeusaputoiminnasta sekä tullirikostorjunnan yhdysmiestötoiminnasta ulkomailla. Tullihallituksessa pyyntöihin tehdään laadullinen ja juridinen varmistus. Kunkin jutun tutkinnanjohtaja vastaa pyydettyjen toimenpiteiden laillisuudesta. Oikeus- ja virka-aputoimintaa tukevat merkittävästi omat Europol- ja PTN-yhdysmiehemme.

Pyydettyjä toimenpiteitä ovat erilaiset kyselyt liittyen henkilöihin, yhtiöihin ja ajoneuvoihin, asiakirjapyynnöt, henkilöiden kuulustelut ulkomailla sekä tarvittaessa myös pakkokeinot ulkomailla. Tiedonvaihto ja toiminta perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin, joista keskeisimmät ovat Napoli

II -sopimus, MLA 2000 -sopimus sekä kahdenväliset tulliyhteistyö- ja rikostorjuntasopimukset. EU-maiden välisissä oikeusapupyynnöissä valtaosassa käytetään Napoli II -sopimusta.

Vuonna 2009 yksikössä kirjattiin oikeusapuna yhteensä 160 asiaa. Yhteen asiaan saattaa liittyä useampia pyyntöjä, joten lukumäärä ei täysin kuvaa lähetettyjen ja vastaanotettujen pyyntöjen määrää.

Virka-apuja käsiteltiin yhteensä 594 kappaletta. Vuonna 2009 puhelimitse sekä Internetin kautta saapui 464 epäiltyyn tullirikokseen liittyvää vihjettä.

Yhdysmiehenä Tallinnassa – Viro, muutakin kuin Tallinna

Suomen tulli on sijoittanut toisen pohjoismaisista PTN-tulli- ja poliisiyhdysmiehistään Tallinnaan. Vuodesta 1995 lähtien toimialueena on ollut Viro. Vuonna 2010 toimintaa on tarkoitus laajentaa myös Latviaan ja Liettuaan.

Nykyinen yhdysmiehemme Tallinnassa on toiminut vuodesta 2005 alkaen. Tänä ajanjaksona on maassa keritty kokea nousukauden huuma ja sitä seurannut talouden äkillinen taantuma, jonka pohjalla maa edelleen kamppailee.

Vuosi 2009 oli Viron taloudelle erittäin raskasta aikaa. Se on heijastunut selvästi myös eri viranomaisten vuosibudjetteihin ja sitä kautta palkkojen alentamisiin sekä irtisanomisiin. Maassa uskotaan pahimman laman eli "MASUN" kuten paikalliset sanovat, olevan jo takanapäin. Siitä huolimatta, esimerkiksi Viron työttömyys on edelleen kasvussa ja on noussut nousukauden kolmesta prosentista jo noin 14 prosentin tasolle. Alueittain työttömyys on vieläkin suurempi, esimerkiksi Itä-Virumaalla yli 20 prosenttia.

Taloudellinen taantuma on myös vaikuttanut rikollisuuden kasvuun. Virallinen Viron oikeusministeriön laatima vuoden 2009 rikostilasto osoittaa rikollisuuden vähentyneen noin 5 prosenttia. Tilastoja tarkastellessa tulee kuitenkin ottaa huomioon vuonna 2009 olleet valvontaviranomaisten pakkolomat ja palkanalennukset, joiden vaikutusta tilastoissa ei ole huomioitu. Yhdysmiehen kautta kulkeneiden oikeus- ja virka-apujen pääpaino on ollut koko toiminnan ajan huumausainerikoksissa, mutta vuonna 2009 talous- ja omaisuusrikoksiin liittyvien tapausten määrä on ollut selvässä kasvussa.

Huolestuttavaa on ollut Viron tilastoja tarkastellessa etenkin talousrikosten määrän suuri kasvu verrattuna vuoteen 2008. Näistä eniten on kasvanut salakuljetusrikollisuus (263 prosenttia) sekä yleisesti liiketoimintaan liittyvät rikokset.

Salakuljetustapausten määrän huimaan kasvuun on talouden taantumana ohella ollut vaikuttamassa myös tupakka- ja alkoholituotteiden valmisteverojen nousu. Tämä on lisännyt savukkei-

den ja alkoholituotteiden salakuljetusta Viroon. Lisäksi ovat kasvaneet myös varkaudet. Vähentymistä on sen sijaan tapahtunut esimerkiksi esiin tulleiden liikennerikkomusten sekä huumausainerikoksien määrässä. Viron poliisin mukaan heroini on palannut katukauppaan ja GHB:n käyttö on lisääntynyt selvästi.

Tärkeimpinä yhteistyökumppaneina Tullin lisäksi ovat luonnollisesti poliisi ja vuoden 2009 loppuun asti rajavartiolaitos. Virossa yhdistettiin 1.1.2010 poliisi ja rajavartiolaitos yhteiseksi poliisi- ja rajavirtioviranomaiseksi. Virossa on erittäin kiinteä yhteistyö muiden alueella toimivien yhdysmiesten välillä. Suomen yhdysmiehen lisäksi Virossa toimii kaksi muuta Suomen ja Ruotsin asettamaa PTN-yhdysmiestä ja erittäin kiinteää yhteistyötä tehdään Suomen rajavartiolaitoksen lähettämän yhdysmiehen kanssa. Tallinnassa toimii eri maiden akkreditoimia yhdysmiehiä yli 20.

Hyvällä yhteistyöllä paikallisten tulli- ja poliisiviranomaisten sekä yhdysmiesten kanssa on saatu ratkaistua useita Pohjoismaissa tapahtuneita varkauksia. Näistä esimerkkinä perämoottorivarkaudet, jotka ovat olleet erityisen työläitä vuonna 2009. Näissä, samoin kuin muissakin varastetun omaisuuden Viroon tuomisissa tai kauttakuljetuksissa on ollut suurena ongelmana varastetun omaisuuden takavarikointi ja epäiltyjen kiinniotto. Tapauksissa on ollut jatkuvasti vaarana omaisuuden päätyminen takaisin niitä kuljettaneiden henkilöiden haltuun ja henkilöiden päästäminen jatkamaan matkaansa.

Kokonaisuutena vuodet täällä ovat kuluneet nopeasti työn merkeissä. Vuosi vuodelta työn määrä on tasaisesti lisääntynyt. Vuosien varrella olen tullut myös huomaamaan sen kuinka erilaisia olemme virolaisten kanssa samankaltaisuuksista huolimatta. Monet Suomessa selvät asiat ovat täällä tuottaneet omat ongelmansa, mutta kaikesta on kuitenkin selvitty.

Tänä viimeisenä talvena on täälläkin saanut nauttia sekä lumesta että pakkasesta.

Kansainväliset operaatiot

Vuoden 2009 aikana toteutettiin jälleen lähes 10 kansainvälistä valvonta-operaatiota (Atlas, Early Bird, Demeter, Diabolo II, Good will, Face 6, Matthew II, Uranus, Question Mark).

Suurin osa näistä kohdistui joko savukkeiden tai huumausaineiden salakuljetuksen paljastamiseen. Early Bird -operaatio liittyi laittomien joukkotuhoaseiden salakuljetuksen paljastamiseen.

Lisäksi vuonna 2009 toteutettiin maailmanlaajuinen käteisen rahan laittomiin kuljetuksiin kohdistunut operaatio Atlas.

DEMETER oli menestyksekkäs maailmanlaajuinen operaatio, joka kohdistui jätteiden salakuljetukseen. Operaatioon osallistui yli 300 satamaa 64 maassa.

Operaation aikana tehtiin lähes 2 000 tarkastusta laittomien jätekuljetusten paljastamiseksi. Tuloksena takavarikoitiin 56 tapauksessa mm. metallijätettä sekä vaarallista kotitalousjätettä yhteensä 36 714 275 kg ja 1 830 kappaletta.

Vuonna 2009 kansainvälisen tullipäivän teema oli ympäristön suojeleminen. Maailmanlaajuinen tullioperaatio Demeter oli hyvä esimerkki siitä, kuinka tulliviranomaiset tekevät kansainvälistä viranomaisyhteistyötä laittomien jatekuljetusten paljastamiseksi.

Maailman tullijärjestö WCO koordinoi operaatiota ja siihen osallistui tulliviranomaisten lisäksi Baselin sopimuksen sihteeristö sekä kansallisia ympäristöviranomaisia. Suomessa operaatio toteutettiin yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen SYKEN kanssa.

Jätteiden salakuljetukseen kohdistunut operaatio oli ensimmäinen lajiaan, mutta operaation tulokset osoittavat, kuinka tärkeää on toteuttaa tehostettua valvontaa jatekuljetuksiin myös tulevaisuudessa.

TULLI
• TULL •
CUSTOMS

